

МОНГОЛ БАЗАЛЪТ ХК

Санхүүгийн тайлан

2022 оны 12 дугаар сарын 31
(Хараат бус аудиторын дүгнэлтийн хамт)

МОНГОЛ БАЗАЛЪТ ХК

АГУУЛГА

ЕРӨНХИЙ МЭДЭЭЛЭЛ	2
УДИРДЛАГЫН ХАРИУЦЛАГЫН МЭДЭГДЭЛ	3
ХАРААТ БУС АУДИТОРЫН ДҮГНЭЛТ	4 – 5
АШИГ, АЛДАГДАЛ БА БУСАД ДЭЛГЭРЭНГҮЙ ОРЛОГЫН ТАЙЛАН	6
САНХҮҮГИЙН БАЙДЛЫН ТАЙЛАН	7
ӨМЧИЙН ӨӨРЧЛӨЛТИЙН ТАЙЛАН	8
МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭНИЙ ТАЙЛАН	9
САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД	10 – 32

МОНГОЛ БАЗАЛЪТ ХК

ЕРӨНХИЙ МЭДЭЭЛЭЛ

Гүйцэтгэх захирал	А.Энхгэрэл
Нягтлан бодогч	Б.Болортуяа
Албан хаяг	Фламинго төв, 7 давхар, Энхтайваны өргөн чөлөө, 1-р хороо, Сүхбаатар дүүрэг Улаанбаатар хот, Монгол улс
Харилцагч банк	Капитрон Банк ХХК Голомт Банк ХХК Хаан Банк ХХК Төрийн Банк ХК Худалдаа Хөгжлийн Банк ХХК Хас Банк ХХК
Аудиторууд	Жей Пи Эй Глобал Монголиа Аудит ХХК Мэргэшсэн нягтлан бодогчид

МОНГОЛ БАЗАЛЫТ ХК

УДИРДЛАГЫН ХАРИУЦЛАГЫН МЭДЭГДЭЛ

“Монгол Базальт” ХК (цаашид “Компани” гэх)-ийн удирдлага бид санхүүгийн тайланг бэлтгэж, тайлагнах үүрэгтэй.

Компанийн санхүүгийн тайлан нь Санхүүгийн Тайлагналын Олон Улсын Стандартын дагуу бэлтгэгдсэн. Компанийн захирал болон нягтлан бодогч нь энэхүү санхүүгийн тайлан нь Компанийн 2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн байдал, тухайн өдрөөр дуусгавар болсон тайлант жилийн санхүүгийн үр дүн, мөнгөн гүйлгээг үнэн зөв илэрхийлсэн гэдгийг баталгаажуулах үүрэгтэй.

Мөн гүйцэтгэх захирал болон нягтлан бодогч нь Компанийн эд хөрөнгийг хадгалан хамгаалах, аливаа заль мэх, зүй бус үйлдлээс сэргийлэх, ийм үйлдлийг илрүүлэхэд шаардлагатай арга хэмжээнүүдийг авч хэрэгжүүлэх ерөнхий үүрэгтэй.

Гүйцэтгэх захирал болон нягтлан бодогч нь санхүүгийн тайланг бэлтгэхдээ нягтлан бодох бүртгэлийн тохиромжтой бодлогыг сонгон, тууштайгаар даган мөрдөж, үндэслэлтэй, нягт нямбай тооцоолол, үнэлгээ хийж, бүх холбогдох нягтлан бодох бүртгэлийн стандартыг мөрдсөн гэж үзэж байна

Гүйцэтгэх захирал болон нягтлан бодогч нь Компанийн 2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон жилийн санхүүгийн тайланг зөвшөөрч батлав.

/

А.ЭНХГЭРЭЛ

Гүйцэтгэх захирал

/

Б.Болортуяа

Ерөнхий нягтлан бодогч

Улаанбаатар хот, Монгол улс
2023 оны 3 дугаар сарын 14-ний өдөр

МОНГОЛ БАЗАЛЪТ ХК

2022 ОНЫ 12 ДУГААР САРЫН 31-НИЙ ӨДРӨӨР ДУУСГАВАР БОЛСОН ЖИЛИЙН АШИГ, АЛДАГДАЛ БА БУСАД ДЭЛГЭРЭНГҮЙ ОРЛОГЫН ТАЙЛАН

(Мянган төгрөгөөр)	Тод	2022	2021
Борлуулалтын орлого	6	14,212,925	11,485,330
Борлуулалтын өртөг	7	(10,268,992)	(7,488,969)
Нийт ашиг		<u>3,943,933</u>	<u>3,996,361</u>
Бусад орлого	8	3,763	3,373
Бусад олз/(гарз)	9	118,090	2,139
Борлуулалт, маркетингийн зардал	10	(874,050)	(733,235)
Ерөнхий ба удирдлагын зардал	11	(772,902)	(694,762)
Бусад зардал	12	(17,604)	(287,401)
Үйл ажиллагааны ашиг		<u>2,401,230</u>	<u>2,286,475</u>
Хүүний орлого	13	9,465	77,088
Санхүүгийн зардал	13	(213,115)	(507,236)
Татварын өмнөх ашиг		<u>2,197,580</u>	<u>1,856,327</u>
Орлогын татварын зардал	23	(213,066)	(254,262)
ЦЭВЭР АШИГ		<u>1,984,514</u>	<u>1,602,065</u>
Хөрөнгийн дахин үнэлгээний нэмэгдэл	20	-	1,429,274
Бусад дэлгэрэнгүй орлого		-	1,429,274
НИЙТ ДЭЛГЭРЭНГҮЙ ОРЛОГО		<u>1,984,514</u>	<u>3,031,339</u>
Нэгж хувьцаанд ноогдох суурь ашиг (төгрөгөөр)		35.18	53.73

Хавсаргасан тодруулгууд нь энэхүү санхүүгийн тайлангийн салшгүй хэсэг болно.

МОНГОЛ БАЗАЛТ ХК

2022 ОНЫ 12 ДУГААР САРЫН 31-НИЙ ӨДРӨӨРХ САНХҮҮГИЙН БАЙДЛЫН ТАЙЛАН

(Мянган төгрөгөөр)	Тод	2022-12-31	2021-12-31
ХӨРӨНГӨ			
Мөнгө болон түүнтэй адилтгах хөрөнгө	14	1,428,327	5,964,105
Дансны авлага	15	323,207	4,887
Бусад авлага	16	546,252	114,198
Бараа материал	17	3,940,040	2,425,087
Урьдчилж төлсөн зардал, тооцоо	18	1,328,046	653,898
Нийт эргэлтийн хөрөнгө		<u>7,565,872</u>	<u>9,162,175</u>
Үндсэн хөрөнгө	19	16,848,678	15,562,795
Биет бус хөрөнгө	20	10,721,366	13,503,921
Нийт эргэлтийн бус хөрөнгө		<u>27,570,044</u>	<u>29,066,716</u>
НИЙТ ХӨРӨНГӨ		<u><u>35,135,916</u></u>	<u><u>38,228,891</u></u>
ӨР ТӨЛБӨР			
Дансны өглөг	21	342,516	181,382
Бусад өглөг	22	4,147	131,729
Орлогын татварын өглөг	23	113,842	244,634
Бусад татварын өглөг	24	773,968	859,869
Богино хугацаат зээл	25	1,957,000	5,900,142
Урьдчилж олсон орлого	26	1,171,490	1,054,623
Нөөц өр төлбөр	27	741,788	180,328
Нийт богино хугацаат өр төлбөр		<u>5,104,751</u>	<u>8,552,707</u>
Урт хугацаат зээл		-	-
Нийт урт хугацаат өр төлбөр		-	-
НИЙТ ӨР ТӨЛБӨР		<u><u>5,104,751</u></u>	<u><u>8,552,707</u></u>
ЭЗДИЙН ӨМЧ			
Хувьцаат капитал	28	5,641,700	5,641,700
Нэмж төлөгдсөн капитал	28	20,509,765	20,509,765
Хөрөнгийн дахин үнэлгээний нэмэгдэл	20	1,429,274	1,429,274
Хуримтлагдсан ашиг	28	2,450,426	2,095,445
НИЙТ ЭЗДИЙН ӨМЧ		<u><u>30,031,165</u></u>	<u><u>29,676,184</u></u>
НИЙТ ӨР ТӨЛБӨР БА ЭЗДИЙН ӨМЧ		<u><u>35,135,916</u></u>	<u><u>38,228,891</u></u>

Хавсаргасан тодруулгууд нь энэхүү санхүүгийн тайлангийн салшгүй хэсэг болно.

МОНГОЛ БАЗАЛЪТ ХК

2022 ОНЫ 12 ДУГААР САРЫН 31-НИЙ ӨДРӨӨР ДУУСГАВАР БОЛСОН ЖИЛИЙН ӨМЧИЙН ӨӨРЧЛӨЛТИЙН ТАЙЛАН

(Мянган төгрөгөөр)	Хувьцаат капитал (Тод 28)	Нэмж төлөгдсөн капитал (Тод 28)	Хөрөнгийн дахин үнэлгээний нэмэгдэл (Тод 20)	Хуримтлагдсан ашиг (Тод 28)	Нийт
2021 оны 1 сарын 1 – ээрх үлдэгдэл	5,641,700	20,509,765	-	655,860	26,807,325
Цэвэр ашиг	-	-	-	1,602,065	1,602,065
Бусад дэлгэрэнгүй орлого	-	-	1,429,274	-	1,429,274
Зарласан ногдол ашиг	-	-	-	(162,480)	(162,480)
2021 оны 12 дугаар сарын 31-ээрх үлдэгдэл	5,641,700	20,509,765	1,429,274	2,095,445	29,676,184
Цэвэр ашиг	-	-	-	1,984,514	1,984,514
Бусад дэлгэрэнгүй орлого	-	-	-	(665,366)	(665,366)
Зарласан ногдол ашиг	-	-	-	(964,167)	(964,167)
2022 оны 12 дугаар сарын 31-ээрх үлдэгдэл	5,641,700	20,509,765	1,429,274	2,450,426	30,031,165

Хавсаргасан тодруулгууд нь энэхүү санхүүгийн тайлангийн салшгүй хэсэг болно.

МОНГОЛ БАЗАЛТ ХК

2022 ОНЫ 12 ДУГААР САРЫН 31-НИЙ ӨДРӨӨР ДУУСГАВАР БОЛСОН ЖИЛИЙН МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭНИЙ ТАЙЛАН

(Мянган төгрөгөөр)	2022	2021
ҮНДСЭН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ		
Бараа борлуулсан, үйлчилгээ үзүүлсэний орлого	16,502,504	14,702,220
Мөнгөн орлогын дүн	16,502,504	14,702,220
Ажиллагсадад төлсөн	(1,175,548)	(937,083)
Нийгмийн даатгалын байгууллагад төлсөн	(335,458)	(276,701)
Бараа материал худалдан авахад төлсөн	(11,486,924)	(8,722,934)
Ашиглалтын зардалд төлсөн	(65,439)	(146,485)
Түлш, шатахуун, тээврийн хөлс, сэлбэг хэрэгсэлд төлсөн	(79,424)	(52,807)
Хүүний төлбөрт төлсөн	(169,029)	(440,034)
Татварын байгууллагад төлсөн	(1,877,820)	(619,705)
Даатгалын төлбөрт төлсөн	(20,179)	(179)
Бусад мөнгөн зарлага	(423,052)	(357,289)
Мөнгөн зардлын дүн	(15,632,873)	(11,553,217)
Үндсэн үйл ажиллагааны цэвэр мөнгөн гүйлгээ	869,631	3,149,003
ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ		
Хүлээн авсан хүүний орлого	9,465	77,088
Мөнгөн орлогын дүн	9,465	77,088
Үндсэн хөрөнгө худалдан авахад төлсөн	(540,577)	(568,512)
Биет бус хөрөнгө худалдан авахад төлсөн	-	-
Мөнгөн зарлагын дүн	(540,577)	(568,512)
Хөрөнгө оруулалтын үйл ажиллагааны цэвэр мөнгөн гүйлгээ	(531,112)	(491,424)
САНХҮҮГИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ		
Зээл авсан, өрийн үнэт цаас гаргаснаас хүлээн авсан	18,178,569	6,293,894
Төрөл бүрийн хандив урамшуулал	-	-
Мөн орлогын дүн	18,178,569	6,293,894
Зээл, өрийн үнэт цаасны төлбөрт төлсөн	(22,119,542)	(3,701,134)
Төлсөн ногдол ашиг	1,021,212	(151,389)
Бусад зарлага	-	-
Мөнгөн зарлагын дүн	(23,140,754)	(3,852,523)
Санхүүгийн үйл ажиллагааны цэвэр мөнгөн гүйлгээ	(4,962,185)	2,441,371
Валютын ханшийн зөрүү	90,636	2,172
Нийт цэвэр мөнгөн гүйлгээ	(4,533,030)	5,101,122
Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	5,961,357	860,235
Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл	1,428,327	5,961,357

Хавсаргасан тодруулгууд нь энэхүү санхүүгийн тайлангийн салшгүй хэсэг болно.

МОНГОЛ БАЗАЛЫТ ХК
САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД – 2022 ОНЫ 12 ДУГААР САРЫН 31

1 Ерөнхий мэдээлэл

Монгол Базалт ХК (“Компани” гэх) нь Монгол улсын хууль тогтоомжийн дагуу 2007 оны 01 дүгээр сарын 22-ны өдөр байгуулагдсан, 2018 оны 2 дугаар сарын 19-ний өдөр нэмж хувьцаа гарган нээлттэй хувьцаат компани болсон.

Компанийн хаяг: Монгол Улс, Улаанбаатар хот, Сүхбаатар дүүрэг, 1-р хороо, Энхтайваны өргөн чөлөө, Фламинго Тауэрын 7 давхар.

Компанийн улсын бүртгэлийн дугаар: 9010001085

Регистрийн дугаар: 5112494

Компани нь Барилга, хот байгуулалтын яамны 2016 оны 09 дүгээр сарын 26-ны өдөр, “Аж ахуйн үйл ажиллагааны тусгай зөвшөөрлийн тухай” болон “Барилгын тухай” хуулийн дагуу 5 жилийн хугацаатайгаар “Барилгын материалын үйлдвэрлэл: 3.4.1-Эрдэс /чулуун/ хөвөн материалын үйлдвэрлэл” тусгай зөвшөөрлийг авсан.

Компани нь Улсын бүртгэлийн гэрчилгээнд “Гадаад худалдаа” болон “Барилгын материал үйлдвэрлэл” эрхлэхээр бүртгүүлсэн бөгөөд шинэчлэгдсэн Компанийн дүрмэнд дараах үйл ажиллагааг эрхлэхээр заасан байна. Үүнд:

- Барилгын материал үйлдвэрлэл
- Гадаад, дотоод худалдаа
- Төсөл хөтөлбөр
- Сургалт судалгаа

Компанийн дүрмийн сан нь нэг бүр нь 100 төгрөгийн үнэтэй 56,417,000 ширхэг энгийн хувьцаанаас бүрдэж байна. Хувьцааны тоо ширхэг болон хувьцаа эзэмшигчдийн бүтэц дараах байдалтай байна.

№	Регистрийн дугаар	Хувьцаа эзэмшигчид	Эзэмшлийн хувь хэмжээ	Хувьцааны тоо ширхэг
1	ЧР65010678	Л.Ариунболд	35.7%	20,140,869
2	ЧР64112065	П.Сайнбилэг	13.3%	7,503,461
3	ЦД88081664	А.Энхгэрэл	7.0%	3,949,190
4	УП90062043	А.Энхмаа	7.0%	3,949,190
5	УП98052329	А.Энхжин	7.0%	3,949,190
6		Бусад*	30.0%	16,925,100
		НИЙТ	100%	56,417,000

* Бусад хувьцаа эзэмшигчид нь Монголын Хөрөнгийн Бирж дээр арилжаалагддаг Компанийн нийт хувьцааны 30% буюу 16,925,100 ширхэг хувьцааны эздийг илэрхийлнэ.

Төлөөлөн удирдах зөвлөл:

№	Регистрийн дугаар	Нэр	Тушаал	Иргэншил
1	ЧР65010678	Л.Ариунболд	Дарга	Монгол
2	ЦД88081664	А.Энхгэрэл	Гүйцэтгэх захирал, Гишүүн	Монгол
3	ХБ47111671	Б.Шаравсамбуу	Аудитын хорооны дарга, Гишүүн	Монгол
4	ЧР64112065	П.Сайнбилэг	Гишүүн	Монгол
5	ЕП58042111	Г.Ганзориг	Гишүүн	Монгол
6	KOR6101194M	Гю Бунг Хан	Гишүүн	БНСУ
7	УК68040211	Ч.Зоригтбаатар	Хараат бус гишүүн	Монгол
8	ИФ69031515	Ш.Энхтөр	Хараат бус гишүүн	Монгол
9	ШД80120714	П.Нямдорж	Хараат бус гишүүн	Монгол

Компанийн 2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр тасалбар болсон аудитлагдсан санхүүгийн тайланг Төлөөлөн Удирдах Зөвлөлийн 2023 оны 3 дугаар сарын 14-ний өдрийн шийдвэрээр батлан, гаргахыг зөвшөөрсөн.

МОНГОЛ БАЗАЛЫТ ХК
САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД – 2022 ОНЫ 12 ДУГААР САРЫН 31

2 Компанийн үйл ажиллагааны орчин

Монгол улсын эдийн засаг нь хөгжиж байгаа эдийн засаг юм. Энэ нь тэс улсын эдийн засгийн нөхцөл байдал нь зэсийн болон нүүрсний үнээс ихээхэн хамааралтай. Хууль эрх зүй, татварын зохицуулалтын орчин үргэлжлэн хөгжиж, байнга өөрчлөгдөж, төрөл бүрийн журам заавар өөрчлөгдөж байна.

Монгол Улсын татвар, валютын ханш, гаалийн хууль тогтоомж тогтвортой хэдий ч, гадаад худалдааны нөхцөл хурдтай хувирч байна. Монгол Улсын эдийн засгийн цаашдын гүйцэтгэл нь БНХАУ-ын эрэлт тасралтгүй байдал, дэлхийн зах зээл дээрх түүхий эдийн үнийн тогтворгүй байдал зэрэгтэй шууд холбоотой бөгөөд Засгийн газраас авч хэрэгжүүлж буй эдийн засаг, санхүү, мөнгөний арга хэмжээний үр нөлөө, татвар, хууль эрх зүйн зохицуулалт, улс төрийн үйл явцаас хамаарна. Дэлхийн эдийн засгийн өнөөгийн тодорхойгүй байдал, санхүүгийн зах зээлийн тогтворгүй байдал, дэлхийн зах зээл дээрх түүхий эдийн үнийн тогтворгүй байдал, Хятадын эдийн засгийн өсөлтийн удаашрал, Монголын эдийн засгийн өсөлт удаашрах, төгрөгийн ам.доллар, юаньтай харьцах ханшийн сулрал болон бусад болзошгүй эрсдэлүүд нь Монгол улсын болон компанийн санхүүгийн нөхцөлд ихээхэн сөрөг нөлөө үзүүлж болзошгүй юм. Ирээдүйн эдийн засаг, зохицуулалтын нөхцөл байдал нь удирдлагын одоогийн хүлээлтээс өөр байж болно.

Орос-Украины дайны нөлөө

2022 оны 2 дугаар сарын 24-ний өдөр ОХУ Украин улсын газар нутагт халдсанаар Зүүн Европын геополитикийн нөхцөл хурцадмал байдал руу шилжсэн. Хоёр орны хоорондын тэмцэл нь цэрэг армийн үйл ажиллагаанаас гадна улс төр, эдийн засгийн хорио цээрийн аргуудыг хамарч байна. Мөн амь эрсэдсэн хүний тоо хугацаа өнгөрөх тусам нэмэгдсээр байгаагийн зэрэгцээ ОХУ, Украин мөн тэдгээрийн хил залгаа (Беларус гэх мэт) орнуудад үйл ажиллагаа эрхэлдэг, харилцагч талуудтай бизнесийн байгууллагуудад дайны сөрөг үр нөлөө их байна. Дайнаас үүдсэн өндөр инфляцийн түвшин, бараа таваарын нийлүүлэлтийн хязгаарлалтууд нь дэлхийн эдийн засаг болон санхүүгийн зах зээлүүдийн өдөр тутмын үйл ажиллагаанд хүндрэл учруулж байна. Иймд, хоёр орны дайны эргэн тойронд үүсч буй нэмэлт санхүү, эдийн засгийн өөрчлөлтүүд, тодорхой бус байдлын бодит нөлөө нь Компанийн таамаглалаас зөрүүтэй байж болно.

КОВИД-19 тахлын нөлөө

2020 оны 3-р сард ДЭМБ-аас КОВИД-19-ийн дэгдэлтийг дэлхийн цар тахал гэж зарласан. Цар тахлын хариуд Монголын эрх баригчид КОВИД-19-ийн тархалт, нөлөөллийг бууруулах зорилгоор зорчихыг хориглох, хязгаарлах, хорио цээрийн дэглэм тогтоох, хамгаалах байрны захиалга, бизнесийн үйл ажиллагааг хязгаарлах, тэр дундаа хаах зэрэг олон арга хэмжээг хэрэгжүүлсэн. Дараа нь дээрх арга хэмжээний заримыг зөөлрүүлсэн боловч 2022 оны 12-р сарын 31-ний байдлаар дэлхийн хэмжээнд вакцинжуулалтын түвшин харьцангуй сайжирч байгаа ч халдварын түвшин өндөр хэвээр байгаа бөгөөд вирусын шинэ хувилбарууд гарч ирж байгаагаас улбаалан Засгийн газраас дарин хязгаарлалтууд хийх эрсдэлтэй байна.

Удирдлага нь компанийн үйл ажиллагааны тогтвортой байдлыг хангах, ажилчдаа дэмжих чиглэлээр шаардлагатай арга хэмжээг авч байна. Гэсэн хэдий ч өнөөгийн эдийн засгийн нөхцөл байдлын ирээдүйн үр нөлөөг урьдчилан таамаглахад хэцүү бөгөөд удирдлагын одоогийн хүлээлт, тооцоолол нь бодит үр дүнгээс ялгаатай байж болно.

3 Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогууд

3.1 Тайлан бэлтгэх үндэслэл

Компанийн санхүүгийн тайлангууд нь НББОУСЗ-аас гаргасан СТОУС-ын дагуу бэлтгэгдсэн. Санхүүгийн тайлан дахь дүнгүүдийг түүхэн өртгийн зарчмаар бэлтгэсэн болно.

Санхүүгийн тайлан дахь дүнгүүдийг Компанийн үйл ажиллагааны мөнгөн тэмдэгт болох Монгол төгрөгөөр толилуулсан. Санхүүгийн тайлан дахь дүнгүүдийг тодруулгад өөрөөр зааснаас бусад тохиолдолд мянганы орноор (мянган төгрөгөөр) тайлагнасан.

3.2 Хэмжүүрийн суурь

Холбогдох тэмдэглэлд өөрөөр заагаагүй зүйлээс бусад тохиолдолд санхүүгийн тайланг түүхэн өртгийн үндсэн дээр бэлтгэсэн болно.

МОНГОЛ БАЗАЛЫТ ХК
САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД – 2022 ОНЫ 12 ДУГААР САРЫН 31

3.3 Бүртгэлийн болон толилуулгын валют

Энэхүү тайланг бэлтгэж, тайлагнахдаа Компанийн бүртгэлийн валют буюу компанийн үйл ажиллагаа эрхэлж буй эдийн засгийн орчны үндсэн валют болох Монгол Улсын мөнгөн тэмдэгт Төгрөгөөр илэрхийлсэн. Тусгайлсан хэсэгт онцлон зааснаас бусдаар бүх дүнг мянгачилж толилуулсан.

3.4 Тасралтгүй байх зарчим

Удирдлагын зохимжтой гэж үзсэний дагуу тасралтгүй байх зарчмын дагуу санхүүгийн тайланг бэлтгэсэн.

Компанийн эргэлтийн хөрөнгө 2022 оны 12-р сарын 31-ний байдлаар 2,461,121 мянган төгрөгөөр богино хугацаат өр төлбөрөөсөө давсан ба тайлант жилийн цэвэр ашиг 1,984,514 мянган төгрөг байсан. Компани урт хугацаат зээлийн үлдэгдэлгүй болно.

3.5 Таамаглал, тооцоолол ба үнэлгээ хэрэглэх нь

Санхүүгийн тайланг СТОУС-д нийцүүлэн бэлтгэх үйл явц нь таамаглал тооцоолол, үнэлгээ хэрэглэхийг удирдлагаас шаарддаг ба энэхүү таамаглал, тооцоолол, үнэлгээ нь нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын хэрэгжилт, мөн хөрөнгө, өр төлбөр, орлого зардлын зүйлсийн дүнг тодорхойлоход нөлөөлдөг. Гүйцэтгэлээрх үр дүн нь эдгээр тооцооллоос зөрүүтэй байж болно.

Компани санхүүгийн тайланг бэлтгэхдээ тухайн үеийн боломжит таамаглал, тооцоолол дээр суурилсан. Одоогийн нөхцөл байдал болон ирээдүйн таамаглал нь зах зээлийн өөрчлөлт эсвэл компанийн хяналтаас гадуурх үйл ажиллагаанаас хамаарч өөрчлөгдөж болзошгүй. Үүнтэй холбоотойгоор аливаа өөрчлөлтүүд тохиолдсон даруйдаа таамаглалын суурь болон тооцоололд тусгагддаг.

Дараа жилийн санхүүгийн тайланд материаллаг залруулга хийх эрсдэл учруулахуйц таамаглал болон тооцооллын тодорхой бус асуудлын талаарх мэдээллийг доор дурьдсан тодруулгын хэсэгт багтаасан.

3.5.1 Хойшлогдсон албан татвар

Компани нь аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татварыг тооцоолохдоо Монгол Улсын хуулиар тогтоосон татварын хувь хэмжээ, татвараас хасагдахгүй зардлууд, татварын хуульд орсон өөрчлөлтүүд болон удирдлагын хүлээж буй ирээдүйн үр дүн зэргийг харгалзаж үздэг. Хойшлогдсон орлогын албан татварыг түр зөрүүн дээр суурилан тооцоолдог ба энэ нь санхүүгийн тайланд тайлагнасан орлого, зардал болон татварын хуулийн дагуу тодорхойлсон татвар ногдох орлого, зардлын хоорондох зөрүү юм. Эдгээр түр зөрүүнээс үүссэн татварын нөлөөллийг санхүүгийн тайланд хойшлогдсон татварын хөрөнгө эсвэл өр төлбөрөөр тусгадаг.

Компанийн удирдлага нь хойшлогдсон татварын хөрөнгө хэрэгжихгүй гэж үзэж байгаа тохиолдолд хойшлогдсон татварын хөрөнгийг хүлээн зөвшөөрдөггүй. Бодит үр дүн нь энэ таамаглалаас зөрүүтэй байх тохиолдолд ирээдүйн тайлант үеүдэд уг таамаглалын залруулга хийх ба тайлант жилийн санхүүгийн байдал болон орлогод материаллаг нөлөө үзүүлэхүйц өөрчлөлтийг хүлээн зөвшөөрч хойшлогдсон татварын хөрөнгөөр бүртгэх шаардлага тулгарч болно.

3.5.2 Үндсэн хөрөнгийн ашиглагдах хугацаа

Компанийн удирдлага нь үндсэн хөрөнгийн ашиглалтын хугацаа болон холбогдох элэгдлийн зардлыг тооцоолдог. Энэхүү тооцооллыг ижил шинж чанар, үүрэгтэй хөрөнгийн бодит ашиглалтын хугацаанд суурилан хийдэг. Энэ нь техник технологийн томоохон шинэчлэл, өрсөлдөгчдийн салбарын хөдөлгөөнд үзүүлж буй хариу үйлдлийн үр дүнд их хэмжээгээр өөрчлөгдөж болно. Удирдлага өнөөгийн тооцоолсон ашиглалтын хугацаа нь өмнө нь тооцоолсон ашиглалтын хугацаанаас бага гэж үзвэл элэгдлийн зардлыг нэмэгдүүлж, эсвэл техник болон стратегийн хувьд хоцрогдсон, хаягдсан эсвэл борлуулсан хөрөнгийг данснаас хасч эсвэл үнэ цэнийг бууруулдаг. Компанийн хөрөнгийн ашиглах хугацааг хэрхэн тодорхойлсныг Тодруулга 5.9-с харна уу.

3.5.3 Бараа материалын цэвэр боломжит үнэ цэнийг тооцоолох

Цэвэр боломжит үнэ цэнэ гэж бизнесийн хэвийн үйл ажиллагааны явцад бараа материалыг худалдан борлуулахаар тооцоолж буй үнээс түүнийг борлуулахад шаардагдах тооцсон зардлыг хассан дүн юм. Гэмтэлтэй, хоцрогдсон болон удаан хугацаанд хөдөлгөөнд ороогүй бараа материал байгаа эсэхийг удирдлагын зүгээс тогтмол хянадаг.

Компани өөрийн тооцооллыг үнэн зөв, бодитой гэж үзэж байгаа боловч аливаа бодит нөхцөл байдал эсвэл нөлөө бүхий хүчин зүйлсээс шалтгаалан тооцоололд өөрчлөлт орсон тохиолдолд ашиг, алдагдал болон өмчид материаллагаар нөлөө үүсч болзошгүй.

МОНГОЛ БАЗАЛЪТ ХК
САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД – 2022 ОНЫ 12 ДУГААР САРЫН 31

3.5 Таамаглал, тооцоолол ба үнэлгээ хэрэглэх нь (үргэлжлэл)

3.5.4 Бодит үнэ цэнийн хэмжилт

Компани нь хөрөнгө, өр төлбөрийн бодит үнэ цэнийг тодорхойлохдоо тухайн зах зээл дээрх хамгийн сайн ажиглагдахуйц мэдээллийг ашиглахыг зорьдог. Бодит үнэ цэнийг үнэлгээний арга барилд ашиглагдах өгөгдлүүдэд үндэслэн бодит үнэ цэнийн шатлалаар дараах түвшинд ангилдаг:

Түвшин 1: Ижил төстэй хөрөнгө, өр төлбөрийн идэвхтэй зах зээлийн жишиг үнэ (тохируулагдаагүй).

Түвшин 2: Түвшин 1 дэх идэвхтэй зах зээл дээрх хөрөнгө, өр төлбөрийн жишиг үнээс бусад шууд (жишээлбэл: үнэ) болон шууд бусаар (жишээлбэл: үнээс хамааралтай) ажиглаж болох өгөгдлүүд.

Түвшин 3: Ажиглаж болох зах зээлийн өгөгдөлд үндэслээгүй хөрөнгө, өр төлбөрийн өгөгдөл (ажиглаж болохооргүй өгөгдлүүд)

Хэрэв бодит үнэ цэнийн шатлалын түвшин хооронд шилжсэн хөрөнгө, өр төлбөрийн бодит үнэ цэнийг хэмжихэд олон төрлийн өгөгдөл ашигласан бол Компани хөрөнгө, өр төлбөрийг бүх хэмжсэн үнэ цэнэд нөлөөлөхүйц бодит үнэ цэнийн шатлалын дундах өгөгдлийн хамгийн бага түвшинд ангилах ба түвшин хоорондын шилжилтийг тухайн шилжилт хийгдсэн тайлант үеийн эцэст хүлээн зөвшөөрнө.

4 Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлтүүд

4.1 Шинэ буюу шинэчилсэн стандарт болон тайлбар тодруулгуудын хэрэгжилт

Дараах нэмэлт, өөрчлөлт оруулсан стандартууд 2022 оны 1-р сарын 1-нээс хүчин төгөлдөр болсон боловч Компанид мэдэгдэхүйц нөлөө үзүүлээгүй:

- СТОУС 1 – нэмэлт өөрчлөлт *СТОУС анхлан нэвтрүүлэгч охин компани: Нэмэлт сайжруулалтууд – 2018-2020*
- НББОУС 37 – нэмэлт өөрчлөлт *Гэрээний үнэлгээн дэхь зардалын ангилал*
- НББОУС 16 – нэмэлт өөрчлөлт *Үндсэн зорилгоор ашиглахад бэлтгэж байх үеийн үйлдвэрлэгдсэн бүтээгдэхүүний өртөгөөс үндсэн хөрөнгийн өртгийг хасах нь хасалт*

Дээрх шинэ стандарт, стандартуудын өөрчлөлтүүд болон тайлбар нь Компанийн санхүүгийн байдал эсвэл гүйцэтгэлд томоохон нөлөө үзүүлээгүй болно.

4.2 Батлагдсан боловч хэрэгжиж эхлээгүй стандартууд

Компанийн санхүүгийн тайлангуудыг батлаж гаргах өдрийн байдлаар батлагдаж гарсан ба 2023 оны 1 сарын 1-ээс хэрэгжиж эхлэх стандартууд болон тайлбаруудын жагсаалтыг дор үзүүлэв. Компани энэхүү стандартуудыг шаардлагатай тохиолдолд хүчин төгөлдөр үйлчилж эхлэх өдрөөс мөрдөх хандлагатай байна.

- СТОУС 1 Нэмэлт өөрчлөлт Нягтлан бодох бүртгэлийн тодруулга
- НББОУС 1 Нэмэлт өөрчлөлт Өр төлбөрийн ангилал
- НББОУС 1 Нэмэлт өөрчлөлт Нэмэлт сайжруулалтыг 2020 оны 1 сараас анх хэрэгжих өдрийг хойшлуулах
- НББОУС 8 Нэмэлт өөрчлөлт НББ-ын тооцооллын тодорхойлолт
- НББОУС 12 Нэмэлт өөрчлөлт Түрээс, түрээсийн зуучлалын өглөгийн хойшлогдсон татвар
- СТОУС 17 Даатгалын гэрээ

5 Нягтлан бодох бүртгэлийн гол бодлогуудын товчоо

5.1 Эргэлтийн болон эргэлтийн бус хөрөнгө, урт ба богино хугацаат өр төлбөрийн ангилал

Компани нь санхүүгийн тайландаа хөрөнгийг эргэлтийн ба эргэлтийн бус, өр төлбөрийг урт ба богино хугацаат гэж ангилдаг. Хөрөнгө нь доорх тохиолдолд эргэлтийн байдаг:

- Эргэлтэд оруулахаар тооцоолж буй мөн хэвийн үйл ажиллагааны үед борлуулах болон хэрэглэх зорилготой
- Зөвхөн арилжаалах зорилгоор эзэмшиж буй
- Тайлант үеийн дараах 12 сарын дотор эргэлтэнд орохоор хүлээгдэж буй эсвэл
- Тайлант үеийн дараах 12 сарын дотор өр төлбөр төлөх болон солилцохыг хязгаарлаагүй бэлэн мөнгө ба түүнтэй адилтгах хөрөнгө

МОНГОЛ БАЗАЛЫТ ХК
САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД – 2022 ОНЫ 12 ДУГААР САРЫН 31

5.1 Эргэлтийн болон эргэлтийн бус хөрөнгө, урт ба богино хугацаат өр төлбөрийн ангилал (үргэлжлэл)

Бусад бүх хөрөнгө эргэлтийн бус гэж ангилагддаг. Доорх тохиолдолд өр төлбөр нь богино хугацаатай байна:

- Хэвийн үйл ажиллагааны циклд төлөгдөхөөр хүлээгдэж буй
- Зөвхөн арилжаалах зорилгоор эзэмшиж буй
- Тайлант үеийн дараах 12 сарын дотор төлөгдөхөөр хүлээгдэж буй эсвэл
- Тайлант үеийн дараах 12 сарын дотор өр төлбөр барагдуулах хугацааг хойшлуулах нөхцөлт бус эрх байхгүй

Компани нь бусад бүх өр төлбөрийг урт хугацаат гэж ангилдаг.

5.2 Гадаад валютын хөрвүүлэг

Компаний санхүүгийн тайланг Компани үйл ажиллагааны мөнгөн тэмдэгт болох Монгол төгрөгөөр илэрхийлнэ. Гадаад валютын гүйлгээг анх бүртгэхдээ гүйлгээ хийгдсэн өдрийн ханшиар үйл ажиллагааны мөнгөн нэгж рүү хөрвүүлж бүртгэнэ. Гадаад валютаар бүртгэгдсэн мөнгөн хөрөнгө ба өр төлбөрүүдийг санхүүгийн байдлын тайлангийн өдрийн ханшиар дахин хөрвүүлдэг. Мөнгөн зүйлсийн төлөгдсөн эсвэл хөрвүүлснээс үүссэн бүх зөрүүг ашиг, алдагдлын тайланд бүртгэнэ.

Түүхэн өртөг нь гадаад валютаар хэмжигдэх мөнгөн бус зүйлсүүдийг анхны гүйлгээний өдрийн ханшиар хөрвүүлнэ. Бодит үнэ цэнэ нь гадаад валютаар хэмжигдэх мөнгөн бус зүйлсүүдийг бодит үнэ цэнэ тодорхойлогдсон өдрийн ханшиар хөрвүүлнэ. Бодит үнэ цэнээрээ хэмжигдэх мөнгөн бус зүйлсийг хөрвүүлснээс үүссэн олз, гарзыг тухайн зүйлийн бодит үнэ цэнийн өөрчлөлтөөс үүссэн олз, гарзыг хүлээн зөвшөөрөхтэй адилаар авч үзнэ.

5.3 Харилцагчтай байгуулсан гэрээний орлого

Харилцагчидтай хийсэн гэрээний орлогыг бараа бүтээгдэхүүн борлуулсан эсвэл үйлчилгээг үзүүлсний үр дүнд Компаний хүлээж авахаар хүлээгдэж буй орлогыг тусгасан дүнгээр хүлээн зөвшөөрнө. Орлогыг хүлээн зөвшөөрөхөөс өмнө дараах тусгай хүлээн зөвшөөрөлтийн шаардлагуудыг хангах ёстой.

5.4 Хүүний орлого

Хүүний орлогыг үр ашигт хүүний аргад үндэслэн хүлээн зөвшөөрнө. Үр ашигт хүүний арга гэдэг нь хорогдуулсан өртгөөр хэмждэг санхүүгийн бүх хэрэглүүр, хүүний орлогыг шаардлагатай үед санхүүгийн хөрөнгө эсвэл өр төлбөрийн бүртгэлийн дүнтэй цэвэршүүлсэн богино хугацааны буюу санхүүгийн хэрэглүүрийн таамагласан хугацаанд тооцоолсон, ирээдүйд хүлээж авах буюу төлөх мөнгөн урсгалын бууруулсан хүүний түвшинг ашиглах арга юм.

5.5 Гэрээний өр төлбөр

Гэрээний өр төлбөр гэдэг нь Компани харилцагчтай тохиролцон бараа бүтээгдэхүүн борлуулсан эсвэл үйлчилгээ үзүүлснээр нөхөн төлбөр хүлээн авсан бол (хүлээн авах бол) хүлээх хариуцлага юм. Хэрвээ Компани бараа бүтээгдэхүүн борлуулах эсвэл үйлчилгээ үзүүлэхээс өмнө харилцагч төлбөрийг төлбөл, төлбөр хийгдсэн өдөр эсвэл хийгдэх ёстой өдөр (аль эртээр нь) гэрээний өр төлбөрийг хүлээн зөвшөөрнө. Компани гэрээний дагуу үүргээ гүйцэтгэж дуусах үед гэрээний өр төлбөрийг орлого гэж хүлээн зөвшөөрнө.

5.6 Зардал

Зардлууд нь тайлант хугацааны үед өөрийн хөрөнгийг бууруулж (хувьцаа эзэмшигчдэд ногдол ашиг олгохоос бусад бууралт) буй эдийн засгийн өгөөжийн гадагшлах урсгал, хөрөнгийн бууралт, өр төлбөрийн нэмэгдлээс үүснэ. Зардлуудыг гарсан үед нь ашиг алдагдлын тайланд хүлээн зөвшөөрнө.

5.7 Ажилчдын тэтгэмж

5.7.1 Богино хугацааны тэтгэмж

Цалин хөлс болон түүнтэй холбогдох бусад зардлуудыг Компанийн ажилтнуудаас холбогдох үйлчилгээг үзүүлсэн тухайн жилд нь зардалд тусгана. Ажилтнуудад ээлжийн амралт зэрэг богино хугацааны чөлөөтэй үед нөхөн олговрыг ажилласан жилийг нь харгалзан олгодог бөгөөд өвчтэй байх хугацааны нөхөн олговрыг цаг тухайд нь олгодог.

5.7.2 Заавал төлөх даатгалын шимтгэлүүд

Монгол улсын холбогдох хууль, тогтоомжид заасны дагуу Монгол улсад үйл ажиллагаа явуулж байгаа компаниуд нь Монгол улсын эрүүл мэнд, нийгмийн даатгалын санд шимтгэл төлнө. Эдгээр шимтгэлийг гарсан хугацаанд нь ашиг, алдагдлын тайланд зардлаар хүлээн зөвшөөрнө.

5.8 Татвар

5.8.1 Тайлант хугацааны орлогын албан татвар

Одоогийн болон өмнөх тайлант хугацааны өнөөгийн албан татварын хөрөнгө ба өр төлбөрийг татварын байгууллагаас буцаан авахаар хүлээж байгаа эсвэл татварын байгууллагад төлөх дүнгээр хэмжинэ. Энэ дүнг тооцоолоход хэрэглэсэн татварын хувь хэмжээ, татварын хуулиуд нь санхүүгийн байдлын тайлангийн өдрийн байдлаар хүчин төгөлдөр үйлчилж байсан.

Эдгээр зүйлд холбоотой тайлант жилийн орлогын албан татварыг орлого үр дүнгийн тайланд биш шууд өөрийн хөрөнгөд хүлээн зөвшөөрнө. Удирдлага НББ-ийг хэрхэн хөтлөхийг холбогдох татварын хууль, журмуудад тодорхой зааж өгөөгүй, нэмэлт тайлбар тодруулга шаардлагатай тийм шинэ нөхцөл байдал үүссэн эсэхийг тодруулахын тулд тодорхой хугацаа тутамд татварын тайлангаа хянаж үздэг ба шаардлагатай бол сан байгуулдаг.

5.8.2 Хойшлогдсон орлогын татвар

Хойшлогдсон орлогын албан татварыг тайлагналын өдрийн байдлаарх хөрөнгө, өр төлбөрийн татварын суурь, тэдгээрийн санхүүгийн бүртгэлийн дүн хоёрын хооронд түр зөрүүний дүнгээс тайлан тэнцлийн аргыг хэрэглэн тооцдог.

Хойшлогдсон албан татварын өр төлбөрийг дор дурдсанаас бусад бүх түр зөрүүнд хүлээн зөвшөөрнө. Үүнд:

- Хойшлогдсон албан татварын өр төлбөр нь гүүдвэлийг анх хүлээн зөвшөөрөх үед эсвэл бизнесийн нэгдлийн бус хөрөнгө, өр төлбөрийн гүйлгээнээс үүссэн, уг гүйлгээ нь НББ-ийн ашиг (алдагдал), татвар ногдох ашиг (алдагдал) – ийн аль алинд нөлөө үзүүлэхгүй байгаа үед,
- Түр зөрүү нь охин болон холбоотой компаниудад оруулсан хөрөнгө оруулалт ба хамтарсан компани дахь ашиг сонирхол зэрэгтэй холбоотойгоор үүссэн, түр зөрүүг хэзээ арилгахыг толгой компани, хөрөнгө оруулагч эсвэл хамтрагч тал хянаж байгаа, түр зөрүү нь ойрын хугацаанд арилахгүй байх магадлалтай байгаа үед

Дор дурдсанаас бусад тохиолдолд хойшлогдсон орлогын албан татварын хөрөнгийг татвар ногдох орлогоос хасагдах бүх түр зөрүүнүүд, ирээдүйд шилжүүлэн тооцох, ашиглаагүй татварын бүх хөнгөлөлт ба алдагдлуудад (эдгээр түр зөрүү, хөнгөлөлт, алдагдлуудыг хасаж болох татвар ногдох орлогын ирээдүйд орж ирэх нь тодорхой болсон үед) хүлээн зөвшөөрнө. Үүнд:

- Татвар ногдох орлогоос хасагдах түр зөрүүтэй холбоотой хойшлогдсон албан татварын хөрөнгө нь бизнесийн нэгдлийн бус хөрөнгө, өр төлбөрийн гүйлгээг анх хүлээн зөвшөөрөх үед үүссэн ба гүйлгээ гарах үед, НББ-ийн болоод татварын ашиг (алдагдал) – ийн аль алинд нөлөө үзүүлэхгүй байгаа үед;
- Татвар ногдох орлогоос хасагдах түр зөрүү нь охин болон холбоотой компаниудад оруулсан хөрөнгө оруулалт ба хамтарсан компани дахь ашиг сонирхолтой холбоотойгоор үүссэн бол хойшлогдсон албан татварын хөрөнгийг, түр зөрүү нь ойрын хугацаанд арилах магадлалтай, түр зөрүүг хасаж болох татвар ногдох орлого орж ирэх нь тодорхой болсон үед зөвхөн хүлээн зөвшөөрнө.

Хойшлогдсон татварын хөрөнгийн бүртгэлийн дүнг тайлант хугацаа бүрийн эцэст хянаж үзэх ба хойшлогдсон татварын хөрөнгийг хэсэгчлэн эсвэл бүхлээр нь нөхөн олж авахад хүрэлцэхүйц хэмжээний татвар ногдох орлого цаашид орж ирэх нь тодорхойгүй болсон үед харгалзах хэмжээгээр хөрөнгийн дүнг бууруулна. Хүлээн зөвшөөрөөгүй хойшлогдсон татварын хөрөнгийг тайлант хугацаа бүрийн эцэст дахин үнэлж үзэх ба хойшлогдсон татварын хөрөнгийг нөхөн олж авахад хүрэлцэхүйц хэмжээний татвар ногдох орлого цаашид орж ирэх нь тодорхой болсон үед харгалзах хэмжээгээр хойшлогдсон татварын хөрөнгийг хүлээн зөвшөөрнө. Хойшлогдсон татварын хөрөнгө, өр төлбөрийн тайлант хугацааны эцсийн өдрийн байдлаар хүчин төгөлдөр үйлчилж буй татварын хувь хэмжээнүүд дээр үндэслэн хөрөнгийг борлуулах, өр төлбөрийг барагдуулах тайлант хугацаанд хэрэглэгдэхээр хүлээгдэж буй татварын хэмжээгээр хойшлогдсон татварыг тооцно.

Хэрэв өнөөгийн татварын хөрөнгийг татварын өр төлбөрт суутгуулах хууль ёсны эрхтэй бөгөөд хойшлогдсон татварууд нь нэг татвар төлөгч аж ахуйн нэгж ба нэг татварын байгууллагатай холбоотой байгаа бол хойшлогдсон албан татварын хөрөнгө ба өр төлбөрийг хооронд нь цэвэршүүлж болно.

МОНГОЛ БАЗАЛЫТ ХК
САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД – 2022 ОНЫ 12 ДУГААР САРЫН 31

5.8 Татвар (үргэлжлэл)

5.8.3 Нэмэгдсэн өртөгийн албан татвар

Орлого, зардал болон хөрөнгүүд нь доорхоос бусад тохиолдолд Нэмэгдсэн Өртгийн Албан Татвар (НӨАТ) –гүй цэвэр дүнгээр хүлээн зөвшөөрөгддөг:

- Хөрөнгө эсвэл үйлчилгээг худалдан авахад төлсөн НӨАТ–ыг татварын байгууллагаас буцаан авах боломжгүй үед уг НӨАТ–ыг хөрөнгө худалдан авалтын өртгийн нэг хэсгээр эсвэл зардлын нэг хэсгээр (аль тохиромжтойгоор) хүлээн зөвшөөрнө.
- НӨАТ–ын дүн орсон дүнгээр илэрхийлэгдэх авлага ба өглөг.

Татварын байгууллагаас авах эсвэл татварын байгууллагад өгөх өглөгийн цэвэр дүнг санхүүгийн байдлын тайланд авлага эсвэл өглөгийн нэг хэсэг болгон толилуулна.

5.9 Үндсэн хөрөнгө

Үндсэн хөрөнгийг анхны өртгөөр нь бүртгэнэ. Үндсэн хөрөнгөөр хүлээн зөвшөөрөх шаардлагууд хангагдсан тохиолдолд л тухайн үндсэн хөрөнгийн сольсон хэсгийн өртгийг тухай бүрт нь энэ өртөгт оруулна. Үндсэн хөрөнгийн томоохон хэсгийг үе шаттайгаар солих шаардлагатай болсон үед Компани нь ийм хэсгүүдийг тусдаа ашиглалтын хугацаа, элэгдэлтэй бие даасан хөрөнгөөр хүлээн зөвшөөрнө. Үүнтэй адил, үндсэн хөрөнгөөр хүлээн зөвшөөрөх шаардлагууд хангагдсан бол үндсэн хяналт хийх үед түүний өртгийг үндсэн хөрөнгийн бүртгэлийн дүнд оруулна. Бусад бүх засвар үйлчилгээний зардлыг гарсан үед нь ашиг, алдагдал ба бусад дэлгэрэнгүй орлогын тайланд тусгана. Хүлээн зөвшөөрсний дараах үед компьютер, бусад хөрөнгө, тавилга эд хогшил ба машин тоног төхөөрөмж нь хуримтлагдсан элэгдэл ба хуримтлагдсан үнэ цэнийн бууралтын алдагдлыг хассан өртгөөр илэрхийлдэг. Бусад үндсэн хөрөнгийг дараах ашиглалтын хугацааны туршид, шулуун шугамын аргыг ашиглан хорогдуулна:

<u>Хөрөнгийн төрөл</u>	<u>Ашиглалтын хугацаа (жилээр)</u>
Барилга	25 жил
Тоног төхөөрөмж	10 жил
Автомашин	10 жил
Тавилга	10 жил
Компьютер	2 жил
Бусад хөрөнгө	10 жил

Үндсэн хөрөнгийг худалдан борлуулах үед эсвэл түүний ашиглалт, борлуулалтаас ирээдүйд эдийн засгийн үр ашгийн хүлээлт үгүй болсон үед үл хүлээн зөвшөөрнө. Үндсэн хөрөнгийн борлуулалтын цэвэр орлого (хэрэв байгаа бол), дансны цэвэр үнэ хоёрын зөрүүг орлогын тайланд хүлээн зөвшөөрнө. Үндсэн хөрөнгийн үлдэх өртөг, ашиглалтын хугацаа, элэгдлийн арга нь өмнө хийгдсэн тооцоолол ба үндсэн хөрөнгөд агуулагдаж буй ирээдүйн эдийн засгийн үр ашгийн хүлээгдэж буй хэрэглээний хэв загварт нийцэж байгаа гэдгийг баталгаажуулах үүднээс үндсэн хөрөнгийн үлдэх өртөг, ашиглалтын хугацаа, элэгдлийн аргыг санхүүгийн жилийн эцэс бүрт хянаж үздэг.

5.10 Санхүүгийн хөрөнгө ба санхүүгийн өр төлбөр

Санхүүгийн хэрэглүүр нь нэг байгууллагын санхүүгийн хөрөнгийг өсгөж нөгөө байгууллагын санхүүгийн өр төлбөр эсвэл эздийн өмчийг өсгөдөг аливаа гэрээ юм.

5.10.1 Санхүүгийн хөрөнгө

Анхны хүлээн зөвшөөрөлт болон хэмжилт

Санхүүгийн хөрөнгийг анх хүлээн зөвшөөрөхдөө бодит үнэ цэнээр нь бусад дэлгэрэнгүй орлогын тайланд эсвэл ашиг алдагдлын тайланд бүртгэдэг ба дараа нь хорогдуулсан өртгөөр нь хэмждэг. Санхүүгийн хөрөнгийг анх хүлээн зөвшөөрөхдөө санхүүгийн хөрөнгийн мөнгөн гүйлгээний шинж тэмдгийг харгалзан үзэж мөн Компанийн уг санхүүгийн хөрөнгийг зохицуулах бизнесийн моделийг харгалзан ангилна. Санхүүгийн томоохон хэсгийг агуулаагүй эсвэл практик хэрэглээ хийгээгүй авлагын дансаас бусад санхүүгийн хөрөнгийг анхлан бодит үнэ цэнээр нь хэмждэг.

Ашиг алдагдлын тайланд бодит үнэ цэнээр бүртгэгдээгүй санхүүгийн хөрөнгийг гүйлгээний өртгөөр бүртгэнэ. Санхүүгийн томоохон хэсгийг агуулаагүй эсвэл практик хэрэглээ хийгээгүй авлагын дансыг НББОУС 15-ийн дагуу гүйлгээний дүнгээр нь хэмждэг. “Харилцагчтай хийсэн гэрээний орлого” хэсгийн нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогыг харна уу.

5.10 Санхүүгийн хөрөнгө ба санхүүгийн өр төлбөр (үргэлжлэл)

5.10.1 Санхүүгийн хөрөнгө (үргэлжлэл)

Анхны хүлээн зөвшөөрөлт болон хэмжилт (үргэлжлэл)

Санхүүгийн хөрөнгийг хорогдуулсан өртөгт ангилж хэмжихийн тулд, эсвэл бусад ашиг алдагдлын тайланд бодит үнэ цэнээр бүртгэхийн тулд санхүүгийн хөрөнгө нь мөнгөн гүйлгээний "үндсэн болон хүүгийн төлбөр (ҮБХТ)" хэсгийн үндсэн дүнгийн үлдэгдэлийг ихэсгэх хэрэгтэй. Энэхүү үнэлгээг ҮБХТ тест гэж нэрлэдэг бөгөөд хэрэглүүрийн түвшинд хийдэг. Компанийн санхүүгийн хөрөнгийг зохицуулдаг бизнес модел нь мөнгөн гүйлгээг үүсгэхийн тулд санхүүгийн хөрөнгийг хэрхэн зохицуулдаг талаар дурдсан байдаг. Мөнгөн гүйлгээ нь гэрээт мөнгөн гүйлгээг цуглуулснаас, санхүүгийн хөрөнгийг борлуулснаас, эсвэл аль альнаас нь үүсэх эсэхийг бизнес модел нь тодорхойлдог.

Хуулийн дагуу тодорхой цаг хугацаанд санхүүгийн хөрөнгийг хүргэхийг шаарддаг худалдан авалт эсвэл борлуулалт нь худалдаа хийсэн өдрөөр хүлээн зөвшөөрөгддөг. Жишээлбэл: Компани хөрөнгийг худалдаж авсан эсвэл борлуулсан өдөр.

Дараах үеийн хэмжилт

Дараах үеийн хэмжилтийн зорилгоор санхүүгийн хөрөнгийг дөрөв ангилдаг:

- Хорогдуулсан өртгөөр нь бүртгэх санхүүгийн хөрөнгө (өрийн хэрэглүүр)
- Бодит үнэ цэнийн өөрчлөлт нь бусад дэлгэрэнгүй орлогын тайланд бүртгэгдэх, хуримтлагдсан ашиг, алдагдлыг орлого, зардлын тайланд бүртгэх санхүүгийн хөрөнгө (өрийн хэрэглүүр)
- Бодит үнэ цэнийн өөрчлөлт нь бусад дэлгэрэнгүй орлогын тайланд бүртгэгдэх, хуримтлагдсан ашиг, алдагдлыг орлого, зардлын тайланд бүртгэхгүй санхүүгийн хөрөнгө (эздийн өмчийн хэрэглүүр)
- Бодит үнэ цэнийн өөрчлөлт нь ашиг алдагдлын тайланд бүртгэгдэх санхүүгийн хөрөнгө

Хорогдуулсан өртгөөр нь бүртгэх санхүүгийн хөрөнгө (өрийн хэрэглүүр)

Энэ төрөл нь Компанид хамгийн их тохирдог. Дараах хоёр нөхцөл бүрдсэн тохиолдолд Компани санхүүгийн хөрөнгөө хорогдуулсан өртгөөр хэмжинэ:

- Гэрээт мөнгөн гүйлгээг цуглуулах зорилготой бизнесийн моделийн дагуу эзэмшдэг санхүүгийн хөрөнгө.
- Үндсэн төлбөр болон үлдэгдэл үндсэн дүнгийн хүүний төлбөр болох мөнгөн гүйлгээг тодорхой өдрүүдэд бий болгодог санхүүгийн хөрөнгийн гэрээний нөхцлүүд.

Хорогдуулсан өртгөөрх санхүүгийн хөрөнгө нь тайлангийн дараа үед үр ашигт хүүгийн аргаар хэмжигдэх ба үнэ цэнийн бууралтад орно. Хөрөнгө нь үл хүлээн зөвшөөрөгдөх, өөрчлөгдөх эсвэл үнэ цэнийн бууралтад орсон тохиолдолд олз гарзыг ашиг алдагдлаар хүлээн зөвшөөрнө. Хорогдуулсан өртгөөрх санхүүгийн хөрөнгө нь худалдааны болон бусад авлага, мөнгө түүнтэй адилтгах хөрөнгө зэргээс бүрдэнэ.

Үл хүлээн зөвшөөрөлт

Дараах тохиолдолд санхүүгийн хөрөнгийг (хэрэглэх боломжтой бол, санхүүгийн хөрөнгийн хэсгийг эсвэл хоорондоо төсөөтэй нэг бүлэг санхүүгийн хөрөнгийн хэсгийг) үл хүлээн зөвшөөрнө. Үүнд:

- Тухайн хөрөнгөөс мөнгөн урсгал хүлээн авах эрх нь дууссан;
- Компани нь тухайн хөрөнгөөс мөнгөн урсгал хүлээн авах эрхээ шилжүүлсэн эсвэл "дамжуулан өнгөрөөх" хэлцлийн дагуу хүлээн авсан мөнгөө нийт дүнгээр нь удаан хугацаагаар саатуулалгүйгээр гуравдагч талд төлөх үүрэг хүлээсэн; мөн: а) компани хөрөнгийн бараг бүх эрсдэл ба өгөөжийг шилжүүлсэн; эсвэл б) компани тухайн хөрөнгөтэй холбоотой эрсдэл ба өгөөжийг шилжүүлээгүй боловч хөрөнгийн хяналтыг шилжүүлсэн.

Компани хөрөнгөөс мөнгө хүлээн авах эрхээ шилжүүлсэн эсвэл "дамжуулан өнгөрөөх" хэлцэл хийсэн боловч хөрөнгөтэй холбоотой ихэнх эрсдэл, өгөөж болон хяналтыг шилжүүлээгүй тохиолдолд хөрөнгийг Компанийн уг хөрөнгөнд үргэлжлүүлэн оролцоор байх хэмжээгээр нь хүлээн зөвшөөрнө. Энэ тохиолдолд Компани холбогдох өр төлбөрийг мөн хүлээн зөвшөөрнө. Шилжүүлсэн хөрөнгө ба холбогдох өр төлбөрийг Компанийн хадгалж үлдсэн эрх, үүргийг тусган харуулсан сууриар хэмжинэ.

5.10 Санхүүгийн хөрөнгө ба санхүүгийн өр төлбөр (үргэлжлэл)

5.10.1 Санхүүгийн хөрөнгө (үргэлжлэл)

Үл хүлээн зөвшөөрөлт (үргэлжлэл)

Энэхүү үргэлжилсэн оролцоо нь шилжүүлсэн хөрөнгийн баталгаа хэлбэртэй байвал оролцоог тус хөрөнгийн анхны бүртгэлийн дүн ба Компанийн төлөх шаардлагатай болох хамгийн их дүнгийн аль багаар хэмжинэ.

Санхүүгийн хөрөнгийн үнэ цэнийн бууралт

Компани нь бодит үнэ цэнийн бууралт нь ашиг алдагдлын тайланд бүртгэгдэхгүй бүх өрийн хэрэглүүрийн хувьд “зээлийн үнэ цэнийн хүлээгдэж буй алдагдал (ЗҮЦХА)” – ыг тооцож сан байгуулна. ЗҮЦХА нь гэрээний дагуу хийгдэх мөнгөн гүйлгээ ба Компанийн хүлээж буй бүх мөнгөн урсгалуудыг анхны үр ашигт хүүг ашиглан тооцоолж хассан дүнгийн зөрүү дээр суурилдаг. Компаний хүлээгдэж буй мөнгөн урсгалууд гэдэг нь гэрээний барьцаа хөрөнгө эсвэл гэрээний нөхцөлтэй салшгүй холбоотой зээлийн бусад сайжруулалтын мөнгөн урсгалуудыг хэлнэ.

ЗҮЦХА-г хоёр үе шатаар хүлээнэ зөвшөөрнө. Хэрэв анх хүлээн зөвшөөрснөөс хойш зээлийн эрсдэлд мэдэгдэхүйц өсөлт гараагүй бол ЗҮЦХА-г дараагийн 12 сарын болзошгүй алдагдлын магадлалд үндэслэнэ. Анх хүлээн зөвшөөрснөөс хойш зээлийн эрсдэл мэдэгдэхүйц ихэссэн тохиолдолд төлбөрийн хугацааг үл харгалзан үлдсэн бүх хугацааны туршид хүлээгдэж буй ЗҮЦХА-г байгуулна.

Компанийн зүгээс гэрээний төлбөр хугацаа 90 хоногоос хэтэрсэн тохиолдолд зээлийн эрсдэл мэдэгдэхүйц өссөн гэж үздэг.

Компанийн гэрээний төлбөр 365 хоногоос дээш хугацаагаар хэтэрсэн тохиолдолд тухайн санхүүгийн хөрөнгийг алдагдал гэж үзнэ. Гэвч зарим тохиолдолд Компанийн хугацаанаас үл хамааран гэрээний үлдэгдэл төлбөрийг бүрэн хэмжээгээр авах магадлал багатай байна гэж үзвэл тухайн санхүүгийн хөрөнгийг алдагдал гэж тооцож болно. Гэрээнд заасан мөнгөн урсгалыг олох хүлээлт байхгүй гэж үзсэн тохиолдолд санхүүгийн хөрөнгийг данснаас хасна.

5.10.2 Санхүүгийн өр төлбөр

Анхны хүлээн зөвшөөрөлт ба хэмжилт

Санхүүгийн өр төлбөрийг аль зохистой ангилалд нь бодит үнэ цэнийн өөрчлөлт нь орлого, зарлагын дансанд бүртгэгдэх, зээл ба зээллэг, эсвэл үр нөлөөтэй хейджингийн хэрэглүүрээр анх хүлээн зөвшөөрнө. Бүх санхүүгийн өр төлбөрүүдийг анх бодит үнэ цэнээр хүлээн зөвшөөрөх ба зээл, зээллэг болон өр төлбөрийн хувьд шууд хамааралтай гүйлгээний зардлыг хассаны дараах дүнгээр хүлээн зөвшөөрнө. Компанийн санхүүгийн өр төлбөрт бусад өр төлбөр болон холбоотой талын өр төлбөр орно. Бүх санхүүгийн өр төлбөрийг зээл ба зээллэг гэж ангилдаг.

Үл хүлээн зөвшөөрөлт

Санхүүгийн өр төлбөрийг төлөхөөс чөлөөлөгдсөн, өр төлбөр цуцлагдсан эсвэл хугацаа нь дууссан бол үл хүлээн зөвшөөрдөг. Хэрэв одоо байгаа санхүүгийн өр төлбөрийн зээлдүүлэгч нь хэвээрээ боловч ялгаатай нөхцөлтэй зээлийн гэрээгээр сольсон эсвэл одоо байгаа зээлийн нөхцөл эрс өөрчлөгдсөн бол эдгээр өөрчлөлт шинэчлэлтийг анхны санхүүгийн өр төлбөрийн үл хүлээн зөвшөөрөлт ба шинэ өр төлбөрийн хүлээн зөвшөөрөлт гэж үзэх ба бүртгэлийн дүнгийн зөрүүг орлого, зардлын дансанд хүлээн зөвшөөрнө.

5.11 Санхүүгийн хэрэглүүрүүдийг цэвэршүүлэх

Хэрэв байгууллага хүлээн зөвшөөрсөн дүнгүүдийг цэвэршүүлэх хуулиар олгогдсон эрхтэй, тооцоог цэвэр дүнгээр нь барагдуулах, эсвэл хөрөнгийг борлуулж өр төлбөрийг нь барагдуулах ажлыг нэгэн зэрэг хийхээр зэхэж байгаа л бол санхүүгийн хөрөнгө ба өр төлбөрүүдийг хооронд нь цэвэршүүлэн, цэвэр дүнгээр тайлан тэнцэлд толилуулах эрхтэй.

5.12 Санхүүгийн хэрэглүүрийн бодит үнэ цэнэ

Санхүүгийн хэрэглүүрийн богино хугацааны төлбөртэй холбоотойгоор уг хэрэглүүрийн бодит үнэ цэнэ нь дансны үнэтэй ойролцоо байна гэж удирдлага тооцсон.

5.13 Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгө

Мөнгө болон түүнтэй адилтгах хөрөнгөд бэлэн мөнгө болон банкин дахь дансанд байршуулсан мөнгө орно. Мөнгөн гүйлгээний тайлангийн зорилгоор, банкин дахь бэлэн мөнгө нь дээр тодорхойлсноор банкин дахь харилцах болон богино хугацаат хадгаламжийн дүнгээс бүрдэнэ.

5.14 Түрээс

Тухайн гэрээ нь түрээсийн гэрээ эсвэл түрээс агуулж байгаа эсэхийг тодорхойлохдоо гэрээний агуулга дээр үндэслэх ба гэрээг гүйцэтгэхэд тусгай хөрөнгийг ашиглах шаардлагатай эсэх ба гэрээ нь хөрөнгийг ашиглах эрхийг шилжүүлж байгаа эсэх зэргийг үнэлж үзэх шаардлагатай.

5.14.1 Компани түрээслэгч байх үед

Компани богино хугацаат түрээс болон бага үнэ цэнэ бүхий хөрөнгийн түрээсээс бусад бүх түрээсийн хүлээн зөвшөөрөлт болон хэмжилтийн нэг аргыг хэрэглэнэ. Компани түрээсийн төлбөрийг төлөөлж “түрээсийн өр төлбөр”-ийг хүлээн зөвшөөрч, тодорхойлсон хөрөнгийг түрээслэн ашиглах эрхийг төлөөлж “ашиглах эрхтэй хөрөнгө”-ийг хүлээн зөвшөөрнө.

5.14.2 Ашиглах эрхтэй хөрөнгө

Компани ашиглах эрхтэй хөрөнгийг түрээсийн эхлэх өдөр (хөрөнгийг ашиглаж эхлэх боломжтой болсон өдөр) эхлэн хүлээн зөвшөөрнө. Ашиглах эрхтэй хөрөнгийг хуримтлагдсан элэгдэл, аливаа үнэ цэнийн бууралтын алдагдлыг хасч өртгөөр нь хэмжих бөгөөд түрээсийн өр төлбөрийг дахин үнэлэхэд тохируулна. Ашиглах эрхтэй хөрөнгийн өртөг нь хүлээн зөвшөөрөгдсөн түрээсийн өр төлбөр, анхны шууд өртөг, түрээсийн урамшууллыг хүлээн авахаас өмнө буюу өмнөх өдрөөс эхлэн хийсэн түрээсийн төлбөрүүд багтана. Ашиглах эрхтэй хөрөнгө нь оффисийн түрээсийн хугацааны туршид буюу 3 жилийн хугацаанд шулуун шугамын аргаар элэгдэх юм.

5.14.3 Түрээсийн өр төлбөр

Компани түрээсийн хугацааны туршид төлөх төлбөрүүдийн өнөөгийн үнэ цэнээр хэмжсэн түрээсийн өр төлбөрийг түрээс эхлэх өдөр хүлээн зөвшөөрнө. Түрээсийн төлбөр гэдэгт аливаа урамшуулал хөнгөлөлтийг хассан түрээсийн тогтмол төлбөрөөс гадна хувь хэмжээнээс хамаарах хувьсах шинжтэй төлбөр, үлдэгдэл үнийн баталгааны дагуу төлөхөөр хүлээгдэж буй төлбөрүүдийг хамруулан авч үзнэ. Хувьсах шинжтэй түрээсийн төлбөр нь ямар нэг индекс, хувь хэмжээнээс хамааралгүй (бараа материал үйлдвэрлэхэд зориулж гаргаагүй бол) бол түүнийг тайлант хугацааны зардлаар хүлээн зөвшөөрнө.

5.15 Өөрийн хөрөнгө

Энгийн хувьцааг өөрийн хөрөнгөнд ангилна. Энгийн хувьцааны ногдол ашгийг зарласан үедээ өөрийн хөрөнгөнд хүлээн зөвшөөрдөг. Өөрийн хөрөнгийн гүйлгээтэй холбоотой гүйлгээний зардлыг татвар суутгасан дүнгээр нь өөрийн хөрөнгөнөөс хасна. Өөрийн хөрөнгийн гүйлгээний өртөгт зөвхөн өөрийн хөрөнгийн гүйлгээнд шууд холбоотой гаднын нэмэгдүүлсэн өртгөөс бусад өртгийг оруулахгүй.

5.16 Болзошгүй өр төлбөр

Болзошгүй өр төлбөрүүд нь санхүүгийн тайлангуудад хүлээн зөвшөөрөгдөдгүй бөгөөд санхүүгийн тайлангийн тодруулгад толилуулдаг. Харин ирээдүйн эдийн засгийн үр өгөөжийг компани хүртэх магадлалтай болсон үед санхүүгийн тайлангийн тодруулгад толилуулна.

5.17 Холбоотой талууд

Холбоотой талууд гэдэгт Компанитай дараах байдлаар холбогдсон аж ахуй нэгж болон хувь хүн орно. Үүнд:

- a) Компанитай дараах байдлаар холбогдсон хувь хүн эсвэл тухайн хувь хүний ойрын төрөл садан:
 - i) Компанид дангаараа эсвэл хамтран хяналт тогтоосон;
 - ii) Компанид томоохон нөлөөлөлтэй эсвэл
 - iii) Компанийн эсвэл Компанийн толгой компанийн гол удирдах албан тушаалтнуудын нэг.
- b) Дараах нөхцлүүдийн аль нэг нь биелсэн тохиолдолд аж ахуй нэгж нь Компанид хамааралтай болно. Үүнд:
 - i) Аж ахуй нэгж болон Компани нь нэг ижил Компанийн гишүүд байх (толгой компани, охин компани болон нөгөө охин компани тус бүр нь бусадтайгаа холбоотой).
 - ii) Нэг аж ахуй нэгж нь нөгөө аж ахуй нэгжийн хараат компани эсвэл хамтын хэлэлцээрт компани (эсвэл нөгөө аж ахуй нэгж нь гишүүн болох Компанийн хараат компани эсвэл хамтарсан хэлэлцээрт компани).
 - iii) Аль аль аж ахуй нэгж нь нэг ижил гуравдагч этгээдийн хамтарсан хэлэлцээрт компаниуд.
 - iv) Нэг аж ахуй нэгж нь гуравдагч аж ахуй нэгжийн хамтарсан хэлэлцээрт компани бөгөөд нөгөө этгээд нь гуравдагч аж ахуй нэгжийн хараат компани.
 - v) Аж ахуй нэгж нь Компанийн эсвэл Компанитай холбоотой аж ахуй нэгжийн ажиллагсдыг урамшуулах зорилгоор ажил эрхлэлтийн дараах тэтгэмж олгодог. Хэрвээ Компани нь уг хөтөлбөрийг хэрэгжүүлдэг бол дэмжлэг хүртэж буй ажиллагсад нь мөн Компанитай холбоотой тал болно.
 - vi) Аж ахуй нэгжийг (а)-д тодорхойлсон хувь хүн дангаараа эсвэл хамтран хяналт тогтоодог.
 - vii) (а) (i)-д тодорхойлсон хувь хүн нь аж ахуй нэгжид томоохон нөлөөлөлтэй эсвэл уг аж ахуй нэгжийн (эсвэл аж ахуй нэгжийн толгой компанийн) гол удирдах албан тушаалтнуудын нэг.
 - viii) Аж ахуй нэгж нь эсвэл Компанийн аль нэг гишүүн нь Компани эсвэл Компанийн толгой компанид гол удирдах албан тушаалтай.

МОНГОЛ БАЗАЛЬТ ХК
САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД – 2022 ОНЫ 12 ДУГААР САРЫН 31

6	Борлуулалтын орлого (Мянган төгрөгөөр)	2022	2021
	Чулуун хөвөн хавтангийн борлуулалт	13,973,383	11,417,904
	Оёмол хөнжилийн борлуулалт	235,300	23,465
	Шугам хоолойн борлуулалт	5,802	36,261
	Шүршдэг базальтийн борлуулалт	-	7,700
	Sales return	(1,560)	-
	Нийт	<u>14,212,925</u>	<u>11,485,330</u>
7	Борлуулалтын өртөг (Мянган төгрөгөөр)	2022	2021
	Борлуулалтын өртөг	10,268,992	7,488,969
	Нийт	<u>10,268,992</u>	<u>7,488,969</u>
8	Бусад орлого (Мянган төгрөгөөр)	2022	2021
	Шатахууны картын урамшуулал	3,763	2,343
	Бусад орлого	-	1,030
	Нийт	<u>3,763</u>	<u>3,373</u>
9	Бусад олз/(гарз) (Мянган төгрөгөөр)	2022	2021
	Гадаад валютын хэрэгжээгүй олз	90,636	2,743
	Гадаад валютын хэрэгжсэн олз/(гарз)	27,454	(604)
	Нийт	<u>118,090</u>	<u>2,139</u>
10	Борлуулалт, маркетингийн зардал (Мянган төгрөгөөр)	2022	2021
	Цалин ба холбогдох зардал	331,410	230,673
	Маркетингийн зардал	174,370	289,268
	Сургалтын зардал	66,910	47,378
	Шатахууны зардал	51,653	17,490
	Харуул хамгаалалтын зардал	47,082	16,100
	Түрээсийн зардал	46,687	35,631
	Шуудан, холбооны зардал	39,291	32,312
	Татвар, хураамжийн зардал	23,521	34,551
	Даатгалын зардал	20,179	179
	Бусад	72,947	29,653
	Нийт	<u>874,050</u>	<u>733,235</u>

МОНГОЛ БАЗАЛЪТ ХК
САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД – 2022 ОНЫ 12 ДУГААР САРЫН 31

11	Ерөнхий ба удирдлагын зардал (Мянган төгрөгөөр)	2022	2021
	Судалгааны зардал	437,021	-
	ТУЗ-ын зардал	122,375	141,668
	Албан томилолтын зардал	120,015	-
	Цалин ба холбогдох зардал	37,732	41,806
	Сургалтын зардал	36,795	193,067
	Шатахууны зардал	13,133	7,528
	Шуудан, холбооны зардал	5,423	-
	Найдваргүй авлагын хасагдуулгын зардал	-	289,826
	Хүлээн авалт, арга хэмжээний зардал	-	9,296
	Бусад	408	11,571
	Нийт	<u>772,902</u>	<u>694,762</u>
12	Бусад зардал (Мянган төгрөгөөр)	2022	2021
	Хандив, тусламжийн зардал	15,376	186,302
	Алданги, торгуулийн зардал	1,508	24,806
	Бараа материал данснаас хассан зардал	720	1,773
	Бусад	-	74,520
	Нийт	<u>17,604</u>	<u>287,401</u>
13	Хүүний орлого болон санхүүгийн зардал (Мянган төгрөгөөр)	2022	2021
	Хүүний орлого – Хугацаатай хадгаламжууд	9,465	77,088
	Санхүүгийн зардал (Тод 25)	(213,115)	(507,236)
	Нийт	<u>(203,650)</u>	<u>(430,148)</u>
14	Мөнгө болон түүнтэй адилтгах хөрөнгө Мөнгө болон түүнтэй адилтгах хөрөнгө данс нь дараах үлдэгдэлтэй байна. (Мянган төгрөгөөр)	2022-12-31	2021-12-31
	Касс дахь бэлэн мөнгө	25,253	3,809
	Харилцах дахь мөнгө	463,910	5,052,494
	Богино хугацаатай хадгаламж	939,164	905,054
	Нийт	<u>1,428,327</u>	<u>5,964,105</u>

Харилцах дахь мөнгө нь Монгол улсад үйл ажиллагаа эрхэлж буй арилжааны банкуудад байршуулсан Ам.доллар, Монгол төгрөг, Оросын рубль болон Хятадын Юанийн данснуудын үлдэгдлийг илэрхийлнэ.

Богино хугацаатай хадгаламжид Компанийн Хаан банкинд байгаа төгрөгийн (жилийн хүү: 4%), юанийн (жилийн хүү: 1.1%) болон Ам.долларын (жилийн хүү: 1.2%) хадгаламжууд багтаж байна. 2022 онд Компани нь эдгээр хадгаламжуудаас нийт 9,465 мянган төгрөгийн хүүний орлого (2021: 77,088 мянган төгрөг) олсон.

МОНГОЛ БАЗАЛЪТ ХК
САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД – 2022 ОНЫ 12 ДУГААР САРЫН 31

14 Мөнгө болон түүнтэй адилтгах хөрөнгө (үргэлжлэл)

14.1 Касс дахь бэлэн мөнгө
(Мянган төгрөгөөр)

	2022-12-31	2021-12-31
Төгрөгийн үлдэгдэл	25,253	3,809
Нийт	<u>25,253</u>	<u>3,809</u>

14.2 Харилцах дахь мөнгө
(Валютаар)

	2022-12-31	2021-12-31
Төгрөг	98,282,532	5,048,581,257
Ам.доллар	104,689	3,243
Юань	672	1,497
Рубль	95,870	-

Харилцах дахь мөнгө
(Мянган төгрөгөөр)

	2022-12-31	2021-12-31
Төгрөг	98,283	5,048,581
Ам.доллар	360,612	3,243
Юань	333	670
Рубль	4,682	-
Нийт	<u>463,910</u>	<u>5,052,494</u>

14.3 Богино хугацаат хадгаламж
(Валютаар)

	2022-12-31	2021-12-31
Төгрөг	5,157,404	-
Ам.доллар	100,533	200,000
Юань	1,186,331	750,000

Богино хугацаат хадгаламж
(Мянган төгрөгөөр)

	2022-12-31	2021-12-31
Төгрөг	5,157	-
Ам.доллар	346,298	569,864
Юань	587,709	335,190
Нийт	<u>939,164</u>	<u>905,054</u>

Гадаад валютын мөнгөн хөрөнгийн үлдэгдэл нь Монгол банкны албан ханшийн тэгшитгэл хийгдэн үүссэн зөрүүг бодит бус олз, гарзаар хүлээн зөвшөөрөгдсөн. Тусгай зориулалт болон зээлийн хүрээнд хадгаламжийн мөнгөн хөрөнгө дээр тавигдсан хязгаарлалт байхгүй.

15 Дансны авлага
(Мянган төгрөгөөр)

	2022-12-31	2021-12-31
Дансны авлага	653,820	555,542
Найдваргүй авлагын хасагдуулга	(330,613)	(550,655)
Нийт	<u>323,207</u>	<u>4,887</u>

Дансны авлага нь хүүгүй бөгөөд харилцагч тус бүрийн нөхцлийг нь үндэслэн зээлийн борлуулалт хийдэг.

МОНГОЛ БАЗАЛЪТ ХК
САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД – 2022 ОНЫ 12 ДУГААР САРЫН 31

15 Дансны авлага (үргэлжлэл)

2022 болон 2021 онуудын найдваргүй авлагын хасагдуулгын хөдөлгөөн:

(Мянган төгрөгөөр)	2022-12-31	2021-12-31
1 сарын 1-ээрх үлдэгдэл	555,542	-
Тайлант хугацаанд нэмж байгуулсан	-	555,542
Тайланд хугацаанд хасагдсан	(220,442)	-
12 сарын 31-ээрх үлдэгдэл	<u>330,613</u>	<u>555,542</u>

2022 оны 12 дугаар сарын 31-ээрх дансны авлагын насжилт.

(Мянган төгрөгөөр)	0-90 өдөр	91-180 өдөр	181-270 өдөр	271-365 өдөр	365-аас дээш өдөр	Нийт
Дансны авлага	85,525	119,578	98,099	20,005	330,613	653,820
Хасагдуулга	-	-	-	-	(330,613)	(330,613)
Нийт	<u>85,525</u>	<u>119,578</u>	<u>98,099</u>	<u>20,005</u>	<u>-</u>	<u>323,207</u>

16 Бусад авлага

(Мянган төгрөгөөр)	2022-12-31	2021-12-31
Хувь хүнээс авах авлага	367,917	7,498
Ажиллагсдаас авах авлага	178,335	106,544
НДШ-ийн авлага	-	156
Нийт	<u>546,252</u>	<u>114,198</u>

Хувь хүн болон ажиллагсдаас авах авлагууд нь хүүгүй бөгөөд Компанийн удирдлага тухайн авлагууд нь ирэх 12 сарын хугацаанд эргэн төлөгдөнө гэж үзэж байна.

17 Бараа материал

(Мянган төгрөгөөр)	2022-12-31	2021-12-31
Бэлэн бүтээгдэхүүн	1,598,914	758,843
Хангамжийн материал	1,449,657	545,585
Түүхий эд материал	891,469	1,086,024
Дуусаагүй үйлдвэрлэл	-	34,635
Нийт	<u>3,940,040</u>	<u>2,425,087</u>

Компани нь тайлант хугацааны эцэст бараа материалын тооллого хийдэг ба түүхэн өртөг болон цэвэр боломжит үнэ цэнийг хянаж үзэн аль бага дүнгээр бүртгэдэг.

2021 оны 12 дугаар сарын 28-ний өдөр Компани өөрийн бараа материал, тоног төхөөрөмж мөн барилга, байгууламж зэргийг Хаан Банкнаас авсан зээлийн шугаманд барьцаалсан. Барьцаанд байгаа бараа материалын гэрээнд тусгагдсан үнэ нь 699,362 мянган төгрөг байна.

18 Урьдчилж төлсөн зардал, тооцоо

(Мянган төгрөгөөр)	2022-12-31	2021-12-31
Худалдан авалтын урьдчилгаа	1,133,580	613,492
НӨАТ-ын авлага тооцоо	23,423	15,706
Урьдчилж төлсөн зардал	171,043	24,700
Нийт	<u>1,328,046</u>	<u>653,898</u>

МОНГОЛ БАЗАЛТ ХК
САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД – 2022 ОНЫ 12 ДУГААР САРЫН 31

19 Үндсэн хөрөнгө

Үндсэн хөрөнгийн өөрчлөлт, хөдөлгөөн дараах байдалтай байна. Компани нь үндсэн хөрөнгөө дахин үнэлгээний загвар ашиглан бүртгэсэн, хөрөнгийн дүн, элэгдүүлэх хугацаа, арга нь өмнө хийгдсэн тооцоолол ба үндсэн хөрөнгөнд агуулагдаж буй ирээдүйн эдийн засгийн өгөөжийн хүлээгдэж буй хэрэглээний хэв загварт нийцэж байгаа гэдгийг баталгаажуулах зорилгоор хөрөнгийн үлдэх өртөг, ашиглалтын хугацаа, элэгдлийн аргыг санхүүгийн жилийн эцэс бүрд хянаж үздэг.

(Мянган төгрөгөөр)	Барилга, байгууламж	Машин, тоног төхөөрөмж	Тээврийн хэрэгсэл	Тавилга, эд хогшил	Компьютер, дагалдах хэрэгсэл	Бусад хөрөнгө	Нийт
Өртөг							
2021 оны 1 сарын 1	1,442,559	12,267,476	1,044,016	108,274	103,917	1,143,744	16,109,986
Нэмэгдсэн	181,049	1,766,947	250,819	37,320	19,596	203,502	2,459,233
Хасагдсан	-	-	-	-	-	-	-
2021 оны 12 сарын 31	1,623,608	14,034,423	1,294,835	145,594	123,513	1,347,246	18,569,219
Нэмэгдсэн	1,010,366	312,316	516,330	37,865	42,839	1,059,463	2,979,180
Хасагдсан	-	-	-	-	-	-	-
2022 оны 12 сарын 31	2,633,974	14,346,739	1,811,165	183,459	166,352	2,406,709	21,548,399
Элэгдэл, үнэ цэнийн бууралт							
2021 оны 1 сарын 1	147,938	1,198,075	275,217	29,357	58,959	155,555	1,865,101
Нэмэгдсэн	72,447	774,818	181,646	17,408	28,140	66,864	1,141,323
Хасагдсан	-	-	-	-	-	-	-
2021 оны 12 сарын 31	220,385	1,972,893	456,863	46,765	87,099	222,419	3,006,424
Нэмэгдсэн	104,444	1,112,404	291,766	25,732	34,328	124,622	1,693,296
Хасагдсан	-	-	-	-	-	-	-
2022 оны 12 сарын 31	324,829	3,085,297	748,629	72,497	121,427	347,041	4,699,720
Дансны цэвэр дүн							
2021 оны 12 сарын 31	1,403,223	12,061,530	837,972	98,829	36,414	1,124,827	15,562,795
2022 оны 12 сарын 31	2,309,145	11,261,442	1,062,536	110,962	44,925	2,059,668	16,848,678

2021 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр Компани өөрийн бараа материал, тоног төхөөрөмж мөн барилга, байгууламж зэргийг Хаан Банкнаас авсан зээлийн шугаманд барьцаалсан. Барьцаанд байгаа тоног төхөөрөмжийн гэрээнд тусгагдсан үнэлгээ нь 1,595,528,800 төгрөг, үл хөдлөх хөрөнгийн гэрээнд тусгагдсан үнэ нь 1,741,158,770 төгрөг тус тус байна.

МОНГОЛ БАЗАЛТ ХК
САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД – 2022 ОНЫ 12 ДУГААР САРЫН 31

20 Биет бус хөрөнгө

Биет бус хөрөнгийн өөрчлөлт, хөдөлгөөн дараах байдалтай байна. Компани биет бус хөрөнгийн хорогдлыг өмнөх жилийн үлдэх өртгөөс шууд хасч тайлант оны зардлаар хүлээн зөвшөөрдөг.

(Мянган төгрөгөөр)	Зохиогчийн эрх	Програм хангамж	Газар эзэмших эрх	Бусад	Нийт
2021 оны 1 сарын 1	2,020,000	9,647	10,882,435	12,250	12,924,332
Нэмэгдсэн	-	24,454	-	-	24,454
Дахин үнэлгээ	-	-	1,429,274	-	1,429,274
Хорогдлын зардал	(134,593)	(9,978)	(726,852)	(2,716)	(874,139)
2021 оны 12 сарын 31	1,885,407	24,123	11,584,857	9,534	13,503,921
Нэмэгдсэн	-	6,596	-	-	6,596
Дахин үнэлгээ	-	-	-	-	-
Данснаас хассан	(1,885,407)	-	-	-	(1,885,407)
Хорогдлын зардал	-	(12,239)	(888,789)	(2,716)	(903,744)
2022 оны 12 сарын 31	-	18,480	10,696,068	6,818	10,721,366

21 Дансны өглөг

(Мянган төгрөгөөр)	2022-12-31	2021-12-31
Дансны өглөг	342,516	181,382
Нийт	342,516	181,382

Дансны өглөг нь хүүгүй, ирэх 12 сарын хугацаанд төлж барагдуулна.

22 Бусад өглөг

(Мянган төгрөгөөр)	2022-12-31	2021-12-31
Ажиллагсдад өгөх өглөг	4,146	1,177
Ашиглалтын зардлын өглөг	-	228
Ногдол ашгийн өглөг	-	130,324
Нийт	4,146	131,729

Бусад өглөг нь хүүгүй, 1-ээс 3 сарын хугацааны дотор төлөгдөнө.

23 Орлогын албан татвар

Орлогын албан татварын зардал: (Мянган төгрөгөөр)	2022	2021
Татварын өмнөх ашиг	2,197,579	1,856,328
Татварын байнгын зөрүү:		
Тусгай хувь хэмжээтэй орлого	(9,465)	(77,088)
Хасагдахгүй зардал	23,706	765,553
Байнгын зөрүүгээр зохицуулагдсан татварын ногдуулах орлого:	2,211,820	2,544,793
Татварын түр зөрүү:		
Ханшийн зөрүүний хэрэгжээгүй олз	(90,636)	-
Тайлант жилд хэрэгжсэн өмнөх үеийн хэрэгжээгүй олз	-	(2,172)
Түр зөрүүгээр зохицуулагдсан татвар ногдуулах орлого:	2,121,184	2,542,620
Нийтлэг хувь хэмжээгээр ногдуулсан татвар	212,119	254,262
Тусгай хувь хэмжээгээр бусдад суутгуулсан татвар	947	7,709
Тайлант жилийн нийт татварын зардал	213,066	261,971

МОНГОЛ БАЗАЛТ ХК
САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД – 2022 ОНЫ 12 ДУГААР САРЫН 31

23	Орлогын албан татвар (үргэлжлэл)		
	Орлогын албан татварын өр төлбөр:		
	(Мянган төгрөгөөр)	<u>2022</u>	<u>2021</u>
	1 сарын 1-ээрх үлдэгдэл	244,634	17,247
	Тайлан жилийн татварын зардал	213,066	261,971
	Тайлант жилд төлсөн орлогын албан татвар	<u>(343,858)</u>	<u>(34,584)</u>
	12 сарын 31-ээрх үлдэгдэл	<u>113,842</u>	<u>244,634</u>

24	Бусад татварын өглөг		
	(Мянган төгрөгөөр)	<u>2022-12-31</u>	<u>2021-12-31</u>
	НӨАТ-ын өглөг	577,565	827,836
	Хувь хүний орлогын албан татварын өглөг	192,885	32,033
	Бусад татварын өглөг	<u>3,208</u>	<u>-</u>
	Нийт	<u>773,658</u>	<u>859,869</u>

25 Зээл

25.1	Богино хугацаат зээл				
	(Мянган төгрөгөөр)	<u>Валют</u>	<u>Хүү</u>	<u>2022.12.31</u>	<u>2021.12.31</u>
	Хаан банкны шугамын зээл	Төгрөг	14.00%	1,957,000	5,000,000
	Хаан банк – Монсефф төслийн зээл	<u>Төгрөг</u>	<u>13.80%</u>	<u>-</u>	<u>900,142</u>
	Нийт			<u>1,957,000</u>	<u>5,900,142</u>

Компанийн зээлийн үлдэгдэлд Хаан банк зээлийн шугам (5,000,000 мянган төгрөгийн зээлийн эрхтэй ба 24 сарын хугацаатай 2021 оны 12 дугаар сарын 28-нд нээсэн)-ны 1,957,000 мянган төгрөгийн үлдэгдэл байсан. Тухайн зээлийн шугамын үндсэн хүү нь жилийн 14% ба коммитмент хүү нь жилийн 1%. Компани төслийн зээлээ 2021 оны 11 дүгээр сарын 7-ний өдөр хаасан.

Санхүүгийн зардал:

(Мянган төгрөгөөр)	<u>2022-12-31</u>	<u>2021-12-31</u>
Зээлийн хүүгийн зардал – Хаан банкны зээлийн шугам	105,623	262,100
Зээлийн хүүгийн зардал – Хаан банкны төслийн зээл	63,406	177,934
Бусад санхүүгийн зардал	<u>44,086</u>	<u>67,202</u>
Санхүүгийн зардал (Тод 13)	<u>213,115</u>	<u>507,236</u>

Компанийн зээлүүд нь бүгд богино хугацаатай бөгөөд хэвийн ангилалтай.

25.2 Барьцаанд байгаа хөрөнгө

Компанийн хөрөнгийн зарим хэсгийг Хаан банкны зээлийн шугамын батлан даалт болгож барьцаанд байршуулсан. Зээлийн гэрээгээрх барьцаалагдсан хөрөнгийн дэлгэрэнгүй дараах байдалтай байна.

Гэрээний хүрэн дэх хөрөнгийн үнэлгээ		
(Мянган төгрөгөөр)	<u>2022-12-31</u>	<u>2021-12-31</u>
Бараа материал	699,363	699,363
Авлага	237,131	237,131
Машин, тоног төхөөрөмж	1,595,529	1,595,529
Үл хөдлөх хөрөнгө	<u>1,741,159</u>	<u>1,741,159</u>
Нийт	<u>4,273,182</u>	<u>4,273,182</u>

МОНГОЛ БАЗАЛТ ХК
САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД – 2022 ОНЫ 12 ДУГААР САРЫН 31

26	Урьдчилж орсон орлого (Мянган төгрөгөөр)	2022-12-31	2021-12-31
	Урьдчилж орсон орлого	1,171,490	1,054,623
	Нийт	<u>1,171,490</u>	<u>1,054,623</u>
27	Нөөц өр төлбөр (Мянган төгрөгөөр)	2022-12-31	2021-12-31
	Уурхайн нөхөн сэргээлтийн нөөц	543,777	-
	Цалингийн эрсдлийн сан	198,011	155,270
	Нөхөн олговрын нөөц	-	25,058
	Нийт	<u>741,788</u>	<u>180,328</u>

Нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандарт 37 (Нөөц, болзошгүй өр төлбөр ба болзошгүй хөрөнгө) -ийн дагуу Компани нь үндсэн түүхий эд болох Базальт чулууг олборлодог “Ногоон Уул” орд газартаа 543,777 мянган төгрөгийн нөхөн сэргээлтийн нөөцийг 2022 онд байгуулсан.

28 Эздийн өмч

Хувьцаат капитал нь тайлант хугацааны эцэст дараах үлдэгдэлтэй байна:

Хувьцаа эзэмшигчид	Хувь эзэмшил	Эзэмшиж буй хувьцааны тоо	(Мянган төгрөгөөр)	
			2022-12-31	2021-12-31
Л.Ариунболд	35.7 %	20,140,869	2,014,087	2,014,087
П.Сайнбилэг	13.3 %	7,503,461	750,346	750,346
А.Энхгэрэл	7.0 %	3,949,190	394,919	394,919
А.Энхмаа	7.0 %	3,949,190	394,919	394,919
А.Энхжин	7.0 %	3,949,190	394,919	394,919
Бусад	30.0 %	16,925,100	1,692,510	1,692,510
Нийт	100.0 %	56,417,000	5,641,700	5,641,700

Компанийн дүрмийн сан нь тайлант хугацааны эцэст нэг бүр нь 100 төгрөгийн нэрлэсэн үнэтэй 56,417,000 ширхэг энгийн хувьцаанаас бүрдэж байна.

Нэмж төлөгдсөн капитал (Мянган төгрөгөөр)	2022-12-31	2021-12-31
Нэмж төлөгдсөн капитал	20,509,765	20,509,765
Нийт	<u>20,509,765</u>	<u>20,509,765</u>

Хуримтлагдсан ашгийн хөдөлгөөн (Мянган төгрөгөөр)	2022	2021
1 сарын 1-ээрх үлдэгдэл	2,095,502	655,860
Зарласан ногдол ашиг	(964,167)	(162,480)
Өмнөх үеийн залруулга	(665,366)	-
Тайлант жилийн ашиг	1,984,514	1,602,122
12 сарын 31-ээрх үлдэгдэл	<u>2,450,426</u>	<u>2,095,502</u>

2021 оны санхүүгийн гүйцэтгэлийг үндэслэн Компанийн Төлөөлөн Удирдах Зөвлөлийн 2022 оны 2 дугаар сарын 18-ны өдрийн шийдвэрээр 964,167 мянган төгрөгийн ногдол ашгийг зарлан, олгохоор болсон.

МОНГОЛ БАЗАЛТ ХК
САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД – 2022 ОНЫ 12 ДУГААР САРЫН 31

29 Эрсдлийн удирдлагын тогтолцоо

Компанийн удирдлага нь Компанийн эрсдлийн удирдлагын тогтолцоог бий болгох, түүнийг хянах ерөнхий үүрэг хариуцлагыг хүлээж байдаг. Түүнчлэн Компанийн удирдлага нь эрсдлийн удирдлагын бодлогыг боловсруулах, хэрэгжүүлэх, хяналт тавих зэрэг үйл ажиллагаа өдөр тутам хийгдэж байгаа эсэхэд үүрэг хариуцлага хүлээдэг. Удирдлага нь хувьцаа эзэмшигчдэд үйл ажиллагааныхаа талаар тайлагнадаг.

Компанийн эрсдлийн удирдлагын бодлого нь Компанид тулгарч буй эрсдлүүдийг тодорхойлох, шинжлэх, тохиромжтой эрсдлийн хязгаар, хяналтыг бий болгох, эрсдлийг хянах, хязгаарыг мөрдөхөд чиглэгдсэн байдаг. Эрсдлийн удирдлагын бодлого болон систем нь зах зээлийн нөхцөл байдал болон Компанийн үйл ажиллагаанд гарч байгаа аливаа өөрчлөлтүүдийг тусгахын тулд байнгын хяналт сайжруулалтын дор байдаг. Компани нь өөрийн сургалт, удирдлагын стандарт болон дүрэм журмаараа дамжуулан ажилтнууд өөрсдийн үүрэг хариуцлагыг бүрэн ухамсарласан байх зохион байгуулалт бүхий, бүтээлч хяналт бүхий орчныг бий болгохоор зорин ажилладаг.

Компани нь зээлийн болон бусад эрсдлийн удирдлагаар хангах үүрэгтэй бөгөөд Төлөөлөн Удирдах Зөвлөлийн зөвшөөрөл шаардлагатай буюу тодорхой түвшинээс дээших хэмжээний томоохон хэлцлүүдийг хянан үзэх байдлаар ажилладаг. Мөн түүнчлэн худалдан авалт болон борлуулалтын урт хугацаатай гэрээ, хэлцэл болон капитал хөрөнгө оруулалт, зээл зэрэг харьцангуй төвөгтэй урт хугацааны шинжтэй хэлцлүүдэд хэлэлцээр хийх болон зохион байгуулалтыг Хувьцаа эзэмшигчийн хурлаар хэлэлцэн шийдвэр гаргадаг.

29.1 Төлбөрийн чадварын эрсдэл

Төлбөрийн чадварын эрсдэл нь санхүүгийн өр төлбөртэй хамаарал бүхий үүрэг хариуцлагаа биелүүлэхэд компанид тулгарч болох аливаа хүндрэлүүд юм. Компанийн төлбөрийн чадвараа удирдах арга хандлага нь өр төлбөрийг хугацаанд нь барагдуулах хангалттай төлбөрийн чадвартай байх, үл хүлээн зөвшөөрөгдөх аливаа алдагдлыг хүлээхгүй байх.

Дараах хүснэгтээрх мэдээлэл нь Компанийн санхүүгийн өр төлбөрийг төлөхөд бэлэн байдал, түүнийг төлөх нөөцийн боломжийг харуулна.

(Мянган төгрөгөөр)	2022-12-31	2021-12-31
Санхүүгийн хөрөнгө		
Мөнгө болон түүнтэй адилтгах хөрөнгө	1,428,327	5,964,105
Дансны болон бусад авлага	869,148	119,085
Нийт санхүүгийн хөрөнгө	2,297,475	6,083,190
Санхүүгийн өр төлбөр		
Дансны болон бусад өр төлбөр	346,662	313,111
Татварын өр төлбөр	887,500	1,104,446
Нийт санхүүгийн өр төлбөр	1,234,162	1,417,557

29.2 Валютын ханшийн эрсдэл

Компани өөрийн үйл ажиллагааны валют болох төгрөгөөс бусад валютаар илэрхийлэгдсэн борлуулалт, худалдан авалт, зээлд гадаад валютын ханшийн эрсдлийг хүлээдэг. Эдгээр ажил гүйлгээний илэрхийлэгдсэн үндсэн валют нь Америкийн доллар, Хятадын юань болон ОХУ-ын рубль юм. Компани валютын ханшийн эрсдлээс зайлсхийхийн тулд гадаад валютын хэлбэлзлийг тогтмол хянаж, ирээдүйн гадаад валютын мөнгөн урсгалаа удирддаг.

Тайлант жилийн эцэс дэх Монголбанкны хаалтын ханшийг дор үзүүлэв.

	2022.12.31 (төгрөг)	2021.12.31 (төгрөг)	Хэлбэлзэл +/-
Мөнгөн тэмдэгт			
Ам.доллар	3,444.60	2,848.80	+595.80
ОХУ-ын рубль	48.85	38.34	+10.51
Хятадын юань	495.40	447.17	+48.23

МОНГОЛ БАЗАЛТ ХК
САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД – 2022 ОНЫ 12 ДУГААР САРЫН 31

29 Эрсдлийн удирдлагын тогтолцоо (үргэлжлэл)

29.3 Хүүгийн түвшний эрсдэл

Хүүгийн түвшний эрсдэл нь голдуу хөвөгч хүүтэй хадгаламж, зээлд тохиолдож болох хүүгийн түвшний ирээдүйд гарах өөрчлөлтийн хэлбэлзлийн эрсдэл юм. Хүүгийн түвшний эрсдлийн удирдлагын зорилго нь санхүүгийн зардлыг хамгийн бага байлгах болон хүүгийн түвшний өөрчлөлттэй холбоотой тодорхой бус байдлыг бууруулахад чиглэдэг.

Хүүгийн түвшний өөрчлөлттэй холбоотойгоор хүлээх зах зээлийн эрсдэл нь голдуу Компанийн зээлтэй хамааралтай байдаг.

29.4 Үйл ажиллагааны эрсдэл

Компанийн санхүүгийн удирдлагын бодлого болон зарчим нь компанийн зээлжих дээд хязгаар, капиталын бүтэц, эргэлтийн хөрөнгийн удирдлага, хөрвөх чадварууд дээр санхүүгийн харьцаануудын зохистой түвшинг тогтоох замаар санхүүгийн болон үйл ажиллагааны шилдэг арга туршлагыг нэвтрүүлэхийг зорилго болгодог байна. Мөн түүнчлэн зорилтот ашигт ажиллагаа, өөрийн хөрөнгийн өгөөжийн түвшинг тогтоохдоо зах зээлийн нөхцөл байдал болон зорилтот салбарын онцлогийг харгалзан үздэг.

Санхүүгийн тогтвортой байдлыг хангахын тулд Компанийн хөрөнгө оруулалт болон тогтоосон санхүүгийн харьцаануудыг тодорхой түвшинд хангаж байх хэмжээнд өөрсдийн бизнесийн төлөвлөгөө болон үйл ажиллагааны төсвийг боловсруулж, хэлэлцэн хэрэгжүүлдэг. Түүнчлэн, санхүүгийн харьцаануудын гүйцэтгэлийн биелэлт нь жилийн гүйцэтгэлийн үнэлгээний системд багтсан ба гүйцэтгэх удирдлагын багийн гүйцэтгэлийн үнэлгээ болон тэдний цалингийн хувьсах бүрэлдэхүүн хэсэгт (урамшуулал цалин) чухал ач холбогдолтой. Компанийн санхүүгийн удирдлагад ашиглагддаг хамгийн түгээмэл санхүүгийн харьцаанууд нь:

- Төлбөр түргэн гүйцэтгэх чадварын харьцаа = Эргэлтийн хөрөнгө/Богино хугацаат өр төлбөр;
- Зээл/Хүү, татвар, элэгдэл, хорогдлын өмнөх ашиг (ХТЭХӨА);
- Эргэцийн харьцаа, хоног (авлага, бараа материал болон өглөг);
- Зээлийн үйлчилгээ хийх чадварын харьцаа = Чөлөөт мөнгөн урсгал/Зээлийн үйлчилгээний дүн;
- Өгөөжийн дотоод норм;
- Ашигт ажиллагааны зорилтот түвшин: ХТЭХӨА маржин, татварын дараах ашгийн маржин.

Компани нь зорилтот хөрөнгө оруулалтын өгөөжийг бий болгохын зэрэгцээ, компанийн хэмжээнд эрсдлийг хамгийн бага хэмжээнд байлгахын тулд эрсдлийн иж бүрэн цогц удирдлагын системийг бий болгохоор зорин ажиллаж байна.

30 Капиталын удирдлага

Компанийн капиталд хөрөнгө удирдлагын зорилгоор, хөрвөх нөхцөлтэй хувьцаа, хувьцааны урамшуулал болон эздийн өмчид хуваарилагдах бусад бүх капиталын нөөцийг оруулна. Компанийн хөрөнгийн удирдлагын үндсэн зорилго нь өөрийн бизнесийг дэмжих ба хувь нийлүүлэгчдийн хөрөнгийн үнэ цэнийг нэмэгдүүлэхэд оршино.

Компанийн өрийг өмчид харьцуулсан харьцааг тайлант хугацааны эцэст илэрхийлбэл:

(Мянган төгрөгөөр)	2022-12-31	2021-12-31
Нийт өр төлбөр*	5,104,440	8,552,707
Нийт эздийн өмч	30,031,165	29,676,184
Өрийн харьцаа	17%	29%

* Өр нь нийт татварын өр, нийт бусад өглөгийг хамруулсан.

МОНГОЛ БАЗАЛТ ХК
САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД – 2022 ОНЫ 12 ДУГААР САРЫН 31

31 Холбоотой талууд

31.3 Хувьцаа эзэмшигчид болон Компанийн удирдлага

Компанийн 2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон тайлант жилд холбоотой талуудын хамаарал болон хийгдсэн ажил гүйлгээ байдалтай байна.

№	Холбоотой талууд	Харьяалал	Харилцаа хамаарал	Гүйлгээ
1	Л.Ариунболд	Монгол улс, иргэн	Хувьцаа эзэмшигч, ТУЗ-ын дарга	Ногдол ашиг, цалин хөлс
2	П.Сайнбилэг	Монгол улс, иргэн	Хувьцаа эзэмшигч	Ногдол ашиг
3	А.Энхгэрэл	Монгол улс, иргэн	Хувьцаа эзэмшигч, Гүйцэтгэх захирал	Ногдол ашиг, цалин хөлс
4	А.Энхмаа	Монгол улс, иргэн	Хувьцаа эзэмшигч	Ногдол ашиг
5	А.Энхжин	Монгол улс, иргэн	Хувьцаа эзэмшигч, ажилтан	Ногдол ашиг, цалин хөлс

31.4 Холбоотой талуудтай хийгдсэн ажил гүйлгээ:

Холбоотой талуудын 2022 оны ногдол ашгийн гүйлгээ

Холбоотой тал	Хувьцааны тоо	Нэгж хувьцаанд ногдох ашиг /төгрөг/	Зарласан ногдол ашиг /мянган төгрөг/	Суутгуулсан ХХОАТ 5% /мянган төгрөг/	Хүлээн авсан ногдол ашиг /мянган төгрөг/
Л.Ариунболд	20,140,869	17.09	344,207	17,210	326,997
П.Сайнбилэг	7,503,461	17.09	128,234	6,412	121,822
А.Энхгэрэл	3,949,190	17.09	67,492	3,375	64,117
А.Энхмаа	3,949,190	17.09	67,492	3,375	64,117
А.Энхжин	3,949,190	17.09	67,492	3,375	64,117
Нийт	<u>39,491,900</u>	<u>17.09</u>	<u>674,917</u>	<u>33,747</u>	<u>641,170</u>

Холбоотой талуудын 2022 оны цалин хөлсний гүйлгээ

Холбоотой тал	Цалин урамшуулал /мянган төгрөг/	Суутгасан НДШ /мянган төгрөг/	Суутгуулсан ХХОАТ /мянган төгрөг/	Хүлээн авсан цалин урамшуулал /мянган төгрөг/
Л.Ариунболд	49,292	5,703	4,559	39,030
П.Сайнбилэг	12,000	1,116	872	10,012
А.Энхгэрэл	21,231	2,442	1,657	17,132
А.Энхжин	10,315	1,186	691	8,438
Нийт	<u>92,838</u>	<u>10,447</u>	<u>7,779</u>	<u>74,612</u>

Холбоотой талын 2022 оны эрхийн шимтгэлийн гүйлгээ

Холбоотой тал	Зохиогчийн эрхийн шимтгэл /мянган төгрөг/	Суутгуулсан ХХОАТ /мянган төгрөг/	Хүлээн авсан зохиогчийн эрхийн шимтгэл /мянган төгрөг/
Л.Ариунболд	710,646	71,065	639,581
Нийт	<u>710,646</u>	<u>71,065</u>	<u>639,581</u>

МОНГОЛ БАЗАЛТ ХК
САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД – 2022 ОНЫ 12 ДУГААР САРЫН 31

31 Холбоотой талууд (үргэлжлэл)

31.2 Холбоотой талуудтай хийгдсэн ажил гүйлгээ (үргэлжлэл)

Холбоотой талын эрхийн шимтгэлийн гүйлгээ (үргэлжлэл)

Компани нь хувьцаа эзэмшигч, үүсгэн байгуулагч Л.Ариунболдтой зохиогчийн (Базальтвүүл болон Базалит барааны тэмдэгтүүд) эрхийн шимтгэлийн гэрээг 2022 оны 1 дүгээр сарын 1-нд байгуулсан. Гэрээний хүрээнд цэвэр борлуулалтын 5%-тай тэнцэх мөнгөн бүрийг жил тутамд 2 хуваан олгохоор тохирсон.

31.3 Бусад холбоотой талууд

Бусад холбоотой талуудад хувьцаа эзэмшигчид болон тэдний гэр бүлийн гишүүд болон гишүүдтэй холбоотой байгууллагууд, компанитай адил нэг захирал эсвэл гол удирдлагатай байгууллагууд, захирал болон гол удирдлага мөн тэдгээрийн гэр бүлийнхэнтэй холбоотой байгууллагууд хамаарна.

32 Үүрэг хариуцлага ба болзошгүй зүйлс

Хууль, эрх зүй

Компани нь бизнесийн ердийн үйл ажиллагааны явцад ч хуулийн аливаа зарга маргаан болон гомдолтой холбогдож болно. Хэрэв аливаа зарга маргаан, гомдол гарсанаас ямар нэгэн үүрэг хариуцлага үүсвэл энэ нь Компанийн ирээдүйн үйл ажиллагааны үр дүн болон санхүүгийн байдалд материаллаг сөрөг нөлөө үзүүлэхгүй гэдэгт удирдлага итгэлтэй байна.

33 Тайлангийн дараах үйл явдал

Компанийн Төлөөлөн Удирдах Зөвлөлийн 2023 оны 2 дугаар сарын 13-ны өдрийн шийдвэрээр 2022 оны цэвэр ашгаас нэгж хувьцаанд 20 төгрөг буюу нийт 56,417,000 хувьцаанд 1,128,340 мянган төгрөгийн ногдол ашиг зарлан, 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн дотор олгохоор болсон.

Удирдлага нь санхүүгийн тайланд нөлөөлөхүйц тайлант хугацааны дараа гарсан бусад үйл явдал байхгүй гэж үзэж байна.

34 Монгол хэл дээрх орчуулга

Энэхүү санхүүгийн тайлан нь Англи, Монгол хэл дээр бэлтгэгдсэн бөгөөд Англи, Монгол хэл дээрх хувилбаруудын хооронд утга, агуулгын зөрүү үүссэн тохиолдолд Англи хувилбарыг баримтална.